

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>Syftet med studieresan till Ottawa</i>	3
<i>Kortfattad information om Kanada</i>	3
<i>Deltagare</i>	4
<i>Sammanfattning</i>	5
<i>Slutsatser</i>	7
<i>Måndagen den 24 april, 2006</i>	9
Ontario Domestic Violence Court	9
Ottawa Crown Attorney, Hilary McCormack.....	9
Assistant Crown, Mark Moors.....	9
Victim/Witness Assistance Program	10
Acting Manager, Rachelle Laurin	10
Ottawa Police Partner Assault Unit	11
Sergeant, John McGetrick	11
Ontario Provincial Police Threat Assessment Unit	12
Detective Sergeant, Kelly Grubb	12
<i>Tisdagen den 25 april, 2006</i>	12
The Arrest of Abused Women when They Fight Back	12
Professor, Colleen Lundy, School of Social Work, Carleton University.....	12
Advocacy Intervention with Abused Women and Training with Peer-Counsellors	13
Assistant Professor, Dora Tam, School of Social Work, Carleton University.....	13
Gay Men who are Charged with Spousal Assault	14
Social worker, Neil Slattery, Nepean, Rideau & Osgoode Community Resource Centre.....	14
A Framework for Effectively Working with Men and Boys for Preventing Violence against Women and with Men who Use Violence	16
Dr. Michael Kaufman, founder of the White Ribbon Campaign	16
<i>Onsdagen den 26 april, 2006</i>	19
Catholic Family Services of Ottawa	19
Head of Catholic Services of Ottawa, Rachel Maillet	19
Counsellors; Andrew Rheame, Marie Renee Bernagene, Nicole Lafond, Anne Wilson och Mark Holmes. ...	19
Correctional Service of Canada - Programs for Male Perpetrators of Domestic Violence	23
Psychologist, Natalie Gabora	23

Public Health Agency of Canada - Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect.....	23
Senior Research Advisor, Lil Tonmyr	23
National Clearinghouse on Family Violence, Family Violence Initiative and Family Violence Prevention Unit.....	24
Head of Family Violence Prevention Unit, Stephanie A. Wilson	
Manager, Cecilia Van Egmond	
Policy Analyst, Alisa Prince Campbell	24
Ministry of the Attorney General - Ontario's Domestic Violence Court Program.	25
Crown Counsel, Norine Nathanson	
Senior Policy and Program Analyst, Barbara Kane.....	25
 <i>Torsdagen den 27 april, 2006.....</i>	 <i>25</i>
Interval House Ottawa.....	25
Executive Director, Karen MacInnis-Williams	25
Public Relations Coordinator, Erin Todd	25
First Nations Child and Family Caring Society of Canada.....	27
Executive Director, Cindy Blackstock	27
National Organization of Immigrant and Visible Minority Women of Canada (NOIVMWC)	29
Executive Director, Dr Anu Bose	29
 <i>Fredagen den 28 april, 2006.....</i>	 <i>30</i>
Native Women's Association of Canada	30
Executive Director, Sherry Lewis.....	30
Social Workers Anita Olsen Harper och Verna McGregor	30
Royal Canadian Mounted Police	31
Sergeant, Joanne Fraser	31
Regional Coordinating Committee to End Violence against Women	31
Coordinator, Diana Davis.....	31
Immigrant Women's Services	32
Project leaders, Lucya Spencer och Snezane Minic	32
Shield of Athena	34
Coordinator, Melpa Kamateros	34
<i>Bilaga.....</i>	<i>36</i>
Bilaga 1: Programme for a mission from Community Social Service Centres, Police and Prosecution Authorities in Stockholm, Sweden	

Syftet med studieresan till Ottawa

Under hösten 2005 förde projektmedarbetarna i Järva Kvinnofrid diskussioner om utvecklingen av metodarbetet med våldsutsatta kvinnor och deras barn samt våldsutövande män. Projektmedarbetarna kom fram till att de tillsammans med polis och åklagare ville genomföra en studieresa till Kanadas huvudstad Ottawa.

Skälet till att Järva Kvinnofrid valde Ottawa som studieresmål är att Kanada är ett föregångsland när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor och barn. Exempelvis har Kvinnovåldskommissionen (SOU 1995:60) som är grunden för det svenska kvinnofridsarbetet, hämtat mycket inspiration från Kanada. Ottawa är dessutom en stad med stor etnisk mångfald, som påminner om befolkningssammansättningen inom Järvaområdet.

Syftet med studieresan var att utbyta erfarenheter med kanadensiska kollegor som arbetar med våldsutsatta kvinnor och deras barn samt våldsutövande män i ett mångkulturellt samhälle. Förutom att få inspiration av de modeller och metoder som kanadensarna arbetar med, så var även ett syfte med studieresan att de som arbetar med familjefridsfrågor inom Järva under en veckas tid skulle få lära känna varandra bättre och utbyta erfarenheter. Med på resan var även representanter från Åklagarmyndigheten, Polisen och Socialtjänstförvaltningen i Stockholms stad, vilket på sikt kan bidra till en effektiv samverkan mellan myndigheter.

Kortfattad information om Kanada

Kanada är till ytan det näst största landet i världen och cirka 20 gånger större än Sverige. Befolkningen uppgår till drygt 32 miljoner och i Ottawa är cirka 1,1 miljoner personer bosatta. Ottawa tillhör provinsen Ontario. De två officiella språken är engelska och franska. Kanada är ett mångkulturellt samhälle där cirka 20 procent av invånarna är födda utanför landets gränser. Ursprungsbefolkningen kan arkeologiskt spåras cirka 12 000 år tillbaka i tiden och den består av cirka 40 000 inuiter samt cirka 900 000 indianer.

Kanada är en monarki och Drottning Elizabeth II är representerad av generalguvernören Michaëlle Jean. Premiärministern heter Stephen Harper. Kanada är en federal stat som bildades år 1867. Dessförinnan var Kanada en brittisk koloni. Landet består av tio provinser och tre territorier. Alla frågor som inte definieras som federala i landets grundlag, exempelvis utrikespolitik och försvar, är provinsernas ansvar (källa: UD:s landsrapport för Kanada).

Deltagare

Birgitta Fernqvist	vice överåklagare, Åklagarmyndigheten, Utvecklingscentrum Göteborg
Eva Wintzell	kammaråklagare, Västerorts åklagarkammare i Stockholms län
Solveig Sörlien	kammaråklagare, Västerorts åklagarkammare i Stockholms län
Anna-Lena Tapper	kriminalinspektör, Västerorts Polismästardistrikt i Stockholms län
Pia Jarnling	projektledare, Precens, Socialtjänstförvaltningen i Stockholms stad
Laila Väisänen	utvecklingsledare, Precens, Socialtjänstförvaltningen i Stockholms stad
Lis-Mari Boija	socialsekreterare, Gungan, Kista sdf, Stockholms stad
Cecilia Qvarnström	socialsekreterare, Gungan, Kista sdf, Stockholms stad
Erik Högling	socialsekreterare, ALViK, Kista sdf, Stockholms stad
Kjell Jansson	projektledare, Manscentrum Järva, Spånga-Tensta sdf, Stockholms stad
Abdukadir Salad Ali	socialsekreterare, Manscentrum Järva, Spånga-Tensta sdf, ” ”
Hüseyin Yetkin	socialsekreterare, Manscentrum Järva, Spånga-Tensta sdf, ” ”
Lina Blombergsson	projektledare, Rinkeby Kvinnofridsteam, Rinkeby sdf, Stockholms stad
Katharina Stenvall	socialsekreterare, Rinkeby Kvinnofridsteam, Rinkeby sdf, ” ”
Ulrika Sandberg	socialsekreterare, Rinkeby Kvinnofridsteam, Rinkeby sdf, ” ”
Lisbeth Oulis	utvecklingssekreterare, IoF- staben, Rinkeby sdf, Stockholms stad
Åsa Frostfeldt	koordinator Järva Kvinnofrid, Rinkeby sdf, Stockholms stad

Sammanfattning

I Kanada är bekämpningen av mäns våld mot kvinnor och barn prioriterad. Säkerhetstänkandet är högt när det gäller våldsutsatta kvinnor och barn. Inom domstolsväsendet finns det i de större kanadensiska städerna så kallade familjevåldsdomstolar, som är speciella enheter inom domstolarna som endast hanterar familjevåldsbrott. En tydlig effekt som har uppnåtts genom inrättandet av familjevåldsdomstolarna är att det nu finns en större vilja att anmäla familjevåldsbrotten. Dessutom är kvinnorna i större utsträckning villiga att medverka i brottsutredningen, vilket innebär att fler anmälningar leder till åtal och fällande domar. De personer som döms för familjevåldsbrott blir erbjudna behandling främst genom gruppverksamheter, vilket benämns som *Partner Assault Response (PAR) Program*.

De som arbetar inom domstolsverksamheten i Ottawa framhåller att specialiserade åklagare för familjevåld är viktigt för att ge det självförtroende och den trygghet som krävs för att fatta de rätta besluten i dessa ärenden. Vid domstolen i Ottawa finns det socialarbetare som arbetar som brottsoffer- och vittnesstöd (*Victim/Witness Assistance Program – VWAP*). VWAP är en enhet som vid familjerelaterade brottmål stöder offer/vittnen genom brottmålsprocessen. Medarbetarna på VWAP-enheten är med som stöd fram till och under rättegången. De erbjuder även stöd i övriga frågor som ofta uppstår i denna typ av mål såsom säkerhet till person och egendom, ekonomiska frågor, umgängesfrågor om gemensamma barn etc. Socialarbetarna på VWAP-enheten samarbetar också med organisationer/föreningar som stödjer kvinnor som utsatts för våld och de hjälper även till med att slussa kvinnorna vidare till rätt myndighet.

Vid polisen i Ottawa finns ett speciellt familjevåldsteam som har skapat en samverkansgrupp *Partner Assault Support Team (PAST)*. I samverkansgruppen ingår personer som i svenska förhållanden motsvarar åklagare, brottsoffer/vittnesstöd, polis, socialtjänst och frivård. PAST träffas en gång i veckan för att gå igenom högriskärenden. Riskbedömningen är framtagen av en specialiserad polisiär enhet och dess riskbedömningsredskap är *Ontario Domestic Assault Risk Assessment (ODARA)*. Vid polisen i Ottawa finns dessutom ett *Crisis Team*, som består av socialarbetare som exempelvis kan erbjuda stöd och krishantering.

I Kanada har fall uppmärksammats där såväl mannen som kvinnan grips för att ha utövat våld mot sin partner, så kallade *dual arrests*, när det egentligen endast borde vara mannen som grips. Förhållandet att båda parter grips kan i vissa fall bero på att polisen inte har tillräcklig kunskap om mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Professor Collen Lundys forskning visar att dessa kvinnor ofta har varit utsatta för våld av sin man under en lång tid och att kvinnornas våld främst handlar om självförsvar. Vidare har det fokuserats på att rättssystemet inte är anpassat för de fall där det även pågår en familjerättslig tvist i ett civilt mål. Dömda män som tillerkänns vårdnad om barnen och/eller umgänge med barnen, får således tillfälle att fortsätta trakassera kvinnan.

I Ottawa sker arbetet med mäns våld mot kvinnor på uppdrag av *Ontario's Ministry of Community and Social Services*, som har riktlinjer för vad som ska ingå i de gruppverksamheter som erbjuds gärningsmän och våldsutsatta. De uppdragstagare som utför gruppverksamheterna måste följa dessa riktlinjer och ministeriet följer upp och utvärderar organisationernas arbete.

Under ministeriet finns två samverkansgrupper/kommittéer. Den ena är *Regional Coordinating Committee to End Violence Against Women* (RCCEVAW) som är en sammanslutning av företrädare från polis, åklagare och kvinnoorganisationer som arbetar med våld mot kvinnor. Kommitténs uppgift är att följa upp hur systemet fungerar och agera när det inte gör det. RCCEVAW har även anlitat en mediakonsult för att motverka den negativa debatten i massmedia om feminism. Den andra kommittén är *Violence Against Women* (VAW) som kontrakterar icke-statliga organisationer (NGO:s) för att säkerställa att de erbjuder god service till Ottawas brottsoffer. VAW sköter fördelningen av de ekonomiska resurserna, koordinerar servicen samt utför lobbyverksamhet gentemot den federala regeringen och den provinsiella ledningen.

Catholic Family Services of Ottawa är en av de kontrakterade uppdragstagarna och de förser Ottawa med behandlings- och hjälpprogram för den fransktalande befolkningen. Gruppverksamheten som riktar sig till förövare med våldsproblematik, *New Directions*, sker dock på engelska. *Family Services Ottawa* ansvarar för de övriga engelsktalande grupperna i Ottawa-regionen. Gruppverksamheten riktar sig till personer som lever i eller har levt i en våldsam relation (främst heterosexuella kvinnor), personer som har använt våld mot sin partner (främst heterosexuella män) och barn som har levt med detta våld. Gruppverksamheten för kvinnor och barn är gratis och mammorna kan få hjälp med barnvakt och ekonomiskt stöd till resekostnader. Om det från ett säkerhetsperspektiv är nödvändigt åker mammorna och barnen taxi till och från gruppverksamheterna. Intressant att notera är att *New Directions*, gruppverksamheter för gärningsmän, använder sig av en manlig och kvinnlig gruppleddare i syfte att i praktiken visa på fungerande och jämlik relation mellan kvinna och man. Det är även ett sätt att visa hur kvinnor och män kan lösa konflikter tillsammans.

Kvinnojouren i Ottawa erbjuder också olika gruppverksamheter. Det som utmärker den kvinnojour som delegationen besökte, *Interval House Ottawa*, är det genomgående säkerhetstänkandet samt att det skyddade boendet är anpassat för funktionshindrade och ombyggt för barns behov. Boendet och kost är gratis för kvinnorna och barnen. Kvinnojourens värdegrund är att ett liv fritt från våld i nära relationer är en fråga om mänskliga rättigheter och att våldets konsekvenser måste tydliggöras på en politisk och strukturell nivå. De anställda på *Interval House* är även aktiva i kampanjen mot barnaga (*spanking*), som fortfarande i viss mån är tillåtet i Kanada, men som inte accepteras när kvinnorna och barnen bor på kvinnojouren.

Gällande den kanadensiska ursprungsbefolkningen framgick det att cirka 300 kvinnor har försvunnit från reservaten under 20 års tid och ingen har vetat eller har tagit reda på vart dessa kvinnor har tagit vägen. Om dessa kvinnor blivit utsatta för olika familjerelaterade brott eller andra brott har inte utretts i större utsträckning.

Den samhällskritik och de förslag till förbättringar, som de olika representanterna under veckans möten framförde har många likheter med den debatt som pågår i Sverige. Kanadas myndigheter och organisationer dock ligger långt framme jämfört med Sverige, framförallt när det gäller behandling för gärningsmän som är dömda för familjefridsbrott.

Slutsatser

Studieresan till Kanada var mycket inspirerande och givande. Studiebesöken gav tillsammans en bra och relativt heltäckande bild av hur kanadensiska myndigheter och organisationer arbetar med familjevåld. Till detta bidrog inte minst våra värdars förmåga att kollegialt dela med sig av både de positiva och negativa sidorna i arbetet med våld och övergrepp. Studiebesöken präglades genomgående av stor öppenhet och en mycket bra dialog. Alla organisationer/myndigheter var dessutom väl förberedda inför vårt besök.

Efter sista mötet på fredag eftermiddag summerades veckan och nedan följer några av de slutsatser som delegationen kom fram till:

- Samverkan mellan myndigheter och frivillighetsorganisationer, både nationellt och lokalt är oerhört viktigt och det måste finnas en gemensam värdegrund för samverkan.
- Samhällsinformation om mäns våld mot kvinnor måste spridas på många olika språk och med olika metoder riktade till olika grupper.
- Staten och kommunerna måste förbättra stödet till de tre målgrupperna: personer med våldsproblematik, våldutsatta personer och barn som växer upp och lever med detta våld.
- Mäns våld mot kvinnor måste tas seriöst och ett starkt risk- och säkerhetstänkande måste finnas med i alla led.
- Nolltolerans mot mäns våld mot kvinnor, barn och partnervåld, måste införas i Sverige.
- Att arbeta med familjevåld och våld mot kvinnor kräver specialistkunskaper och således specialiserade enheter både i kommunala verksamheter och inom rättsväsendet och domstolar.
- Stödet till våldutsatta kvinnor och andra brottsoffer måste förbättras i Sverige och Stockholm stad.
- Gruppverksamheter i Stockholm för våldutsatta kvinnor och barn samt gärningsmän måste centraliseras istället för att alla stadsdelsnämnder i Stockholms stad bygger upp egna gruppverksamheter. Även gruppverksamheter för äldre kvinnor (50+) och funktionshindrade kvinnor bör skapas.
- Bra att grupperna för män med våldsproblematik leds av en kvinna och en man.
- För att få en varaktig beteendeförändring hos dem som använder våld i nära relationer, bör inledningsvis behandlingen vara tvingande. Behandlingen kan sedan övergå i frivillighet.
- Om männen får behandling måste det samtidigt finnas en partnerkontakt.
- Hur barnen drabbas av att bevittna våld och att leva med det måste uppmärksammas bättre. Rutinerna i barnärenden ska vara säkra och inarbetade i samtliga led.
- Kopplingen mellan forskning och fält måste förstärkas och bli tydligare.

- För att säkerställa kvalitet och spetskompetens i behandlingsarbetet med personer som använder våld i nära relationer, bör en utbildning skapas på universitetsnivå som riktar sig till personer som ska arbeta med denna målgrupp.

Förslag

Det är ett stort problem i det svenska rättssystemet att målsägande ofta inte vill medverka i brottsutredningar eller vid rättegångar. Mörkertalet gällande familjevåldsbrott bedöms vara mycket stort. Dessutom är antalet fällande domar lågt i förhållande till antalet polisanmälningar. Därför är det av stort värde att i projektform utarbeta en modell med inspirationen från Ottawas *Victim/Witness Assistance Program* (VWAP) och *Crisis Team*.

Ett förslag är att placera fyra socialsekreterare (familjefridssamordnare) och en projektledare/arbetsledare inom Västerorts polismästardistrikt i Stockholms län, som omfattar fem av Stockholm stads stadsdelsnämndområden och kommunerna Solna, Ekerö och Sundbyberg. Önskvärt är att socialsekreterarna samverkar med Västerorts åklagarkammare, vilken har ett team åklagare som har specialiserat sig på hantering av brott gällande relationsvåld. Önskvärt är även att det inom Västerorts polismästardistrikt bildas ett team, alternativt en enhet, som specialiserar sig inom samma område.

Familjefridssamordnarnas uppgifter ska innefatta att stödja kvinnor och barn samt andra brottsoffer som utsatts för familjerelaterade brott. Familjefridssamordnarna ska få i uppgift att kontakta brottsoffer, som har gjort en polisanmälan gällande våld i nära relation, inom 48 timmar och erbjuda stöd och krishantering. Familjefridssamordnarna ska samverka med målsägandebiträdet, om ett sådant har förordnats samt med polis och åklagare. De bör även samverka kring risk- och säkerhetsbedömningar. Vid behov ska familjefridssamordnarna i samverkan med polis, följa med brottsoffret till sjukhuset för att dokumentera eventuella skador. De ska underlätta kontakter med socialtjänsten, övriga myndigheter och organisationer. De kan närvara och stödja brottsoffer och vittnen vid rättegångar. Om brottsoffret så önskar kan familjefridssamordnarna arrangera ett studiebesök på domstolen före rättegång.

De önskade uppnådda effekterna av detta projekt är att anmälningsbenägenheten ska öka bland brottsoffer som drabbas av våld i nära relationer, att brottsoffren får det stöd som de är behov av så att de vågar/orkar medverka i brottsutredningen, att rättsäkerheten ska öka i familjerelaterade brottmål samt att fler gärningsmän åtalas och döms. Dessutom kan det förväntas att samverkan mellan rättsväsendet, landstinget och kommunerna förbättras.

Måndagen den 24 april, 2006

Ontario Domestic Violence Court

Ottawa Crown Attorney, Hilary McCormack

Rapportör: Birgitta Fernqvist

Det finns 70 åklagarkontor i hela landet. Chef vid det lokala kontoret i Ottawa är Hilary McCormack. I Ottawa tjänstgör 45 åklagare och av dessa är fyra särskilt utsedda att hantera familjevåldsärenden i de så kallade familjevåldsdomstolarna, som etablerades i Ottawa år 1998. Domarna hanterar olika målkategorier. Ingen domare är således specifikt knuten till familjevåldsdomstolen.

Åklagarna i Ottawa handlägger omkring 40 000 ärenden per år, varav cirka tio procent av ärendena utgör familjevåld. 70 procent av alla ärenden avslutas före rättegång, till exempel genom *Early Intervention Program* (EIP) eller så kallade *Peace Bonds*. Genomströmningstiden är cirka åtta månader. De ärenden som inledningsvis inte hanteras enligt EIP och som avser lindriga brott avgörs i *Provincial Court*, den lägsta domstolsinstansen. Domstolen är domför med en domare. De grövre brotten handläggs i *Superior Court* av domare och jury. Målen kan överklagas. Den högsta instansen är *the Supreme Court of Canada* (Högsta domstolen).

Under utredningen i ett brottmål är det viktigt att polisen tidigt får fram bra bevisning. Polisen spelar till exempel i stor utsträckning in brottoffrets berättelse på videoband och brottoffret avger sin berättelse under ed. Om brottoffret ringt 911 (motsvarande 112 i Sverige) spelas samtalet in och detta kan, om domaren tillåter det, sedan få spelas upp och återopas i domstolen.

Familjevåldsbrotten är prioriterade brott i Ottawa och stora resurser satsas på kvinnofridsprogrammet. En tydlig effekt som har uppnåtts genom inrättandet av familjevåldsdomstolarna är att det nu finns en större vilja att anmäla familjevåldsbrotten och att kvinnorna i större utsträckning är villiga att medverka i utredningarna. Under rättegången får brottoffret vittna under ed (dvs. brottoffret kan göra sig skyldigt till mened om hon inte talar sanning under rättegången). Härigenom kan pressen från den tilltalade i viss mån minska.

Assistant Crown, Mark Moors

Rapportör: Eva Wintzell

Vid domstolen i Ottawa finns fyra åklagare vilka har fått en särskild familjevåldsutbildning. Eftersom det är betungande ärenden att handlägga byter åklagarna arbetsuppgifter vart annat eller vart tredje år. Cirka två dagar per vecka har de förhandlingar i domstolen. Det finns en särskild sal i domstolen där alla familjevåldsärenden inom Ottawa handläggs (så kallade familjevåldsdomstolar). På mindre orter finns däremot inga särskilda familjevåldsenheter vid

domstolarna. Specialiserade åklagare för familjevåld är viktigt för att ge det självförtroende och den trygghet som krävs för att fatta de rätta besluten i dessa ärenden.

Sedan 1995 kan polis ej längre underlåta att rapportera familjevåld vid ett ingripande. De åtgärder som första polispatrullen vidtar på plats vid ett ingripande är ofta avgörande för den fortsatta utredningen, exempelvis att fotografera skador i lägenheten. Under rättegången är alltid polisen som utrett brottet närvarande vilket ger offret trygghet.

Åklagarna har stor hjälp av de så kallade *VWAP-workers* (Victim/Witness Assistance Program) vilka är sex stycken socialarbetare vid domstolen i Ottawa och de håller kontakten med brottsoffren. Åklagarna träffar brottsoffren före rättegången när det är fråga om allvarigare brott. Vid mindre allvarliga brott brukar de däremot inte alltid träffas innan. Personal från VWAP ringer dock upp brottsoffren före rättegången och frågar om de vill träffa åklagaren innan och försöker arrangera ett möte.

Victim/Witness Assistance Program

Acting Manager, Rachelle Laurin

Rapportör: Solveig Sörlien

VWAP (*Victim/Witness Assistance Program*) är en särskild enhet som inryms i domstolen. Om det skulle översättas till svenska förhållanden, innebär det att enheten är en egen myndighet med allt vad det innebär av egen budget, egen myndighetsutövning etcetera. VWAP har i uppdrag att stödja målsäganden och vittnen i familjerelaterade brottmål. Under rättegången vittnar den våldutsatta kvinnan under ed; det vill säga kvinnan kan göra sig skyldigt till mened om hon inte talar sanning under rättegången. Stödet från VWAP avser inte bara själva rättegången utan även frågor som kan uppkomma i dessa typer av mål såsom vårdnad om barn, boende, ekonomiska spörsmål med mera. Då enheten sitter i samma lokaler som åklagaren och domstolen är samarbetet således tätt mellan dessa enheter.

Polisen kontaktar VWAP direkt då en anmälan om familjerelaterat brott inkommer. Samma dag eller dagen efter tar en person från VWAP kontakt med offret/vittnet och ett möte bokas i domstolen. Vid detta möte diskuteras olika frågor. VWAP har tillgång till åklagarens akt och utifrån det enskilda fallet så försöker de hitta lösningar på problemen som uppstått. En viktig uppgift i detta tidiga skede är naturligtvis säkerheten för offret/vittnet och boendefrågan. VWAP diskuterar inte bevisningen med offret/vittnet utan det sköter åklagaren. I Kanada är det inte vanligt att skadestånd krävs i brottmålsprocessen, men skulle en sådan fråga uppstå så hjälper VWAP offret/vittnet att hitta rätt instans. VWAP har många kontaktytor och slussar offret/vittnet vidare i myndighetsapparaten i de frågor som kan uppstå i enskilda fall.

Sammanfattningsvis är VWAP en enhet i familjerelaterade brottmål som stöder offer/vittnen genom brottmålsprocessen, dels som stöd fram till och i rättegången, men även som stöd i övriga frågor som ofta uppstår i denna typ av mål.

Ottawa Police Partner Assault Unit

Sergeant, John McGetrick

Rapportör: Anna-Lena Tapper

Den grupp poliser som ingår i *Ottawas Domestic Violence Court Program* går under benämningen *Ottawa Police Partner Assault Unit*, (PAU). PAU bildar samverkansgruppen *Partner Assault Support Team* (PAST) tillsammans med *Victim Crisis Unit*, *Crown Attorney's*, *Victim/Witness Assistance Program* (VWAP), *People Services- City of Ottawa*, *Children's Aid Society of Ottawa* och *Probation and Parole Services*. Varje vecka träffas samverkansgruppen PAST hos åklagarna och går igenom högriskutredningarna. Sammanfattande i dessa samverkansmöten är VWAP. Vid dessa möten läggs en strategi upp för bästa stöd och genomförande.

På PAU i Ottawa arbetar:

- *Staff Sergeant* (motsvarande kommissarie).
- *Administrative/Training Sergeant* (motsvarande biträdande kommissarie).
- *Case Manager* (motsvarande polisens samordnare).
- Två utredningsgrupper, var och en bestående av en gruppchef med sju stycken utredare.

Denna grupp utreder cirka 5000 ärenden per år varav cirka 3400 ärenden går vidare till rätten. Genomströmningstiden är sex till åtta månader. Det är jämn fördelningen mellan kvinnor och män som arbetar på enheten och de har dygnetruntbemanning.

Följande typer av utredningar utreds av PAU:

- Partnervåld, inkluderat sexuellt våld, hot etcetera.
- Olagliga trakasserier/förföljelse av nuvarande eller före detta partners.
- Egenmäktighet med barn.

Den polis som utrett brottet är alltid med under en eventuell rättegång. Detta anses mycket viktigt och varje utredare har förutom sin 40 timmars arbetsvecka och ibland uppåt 20 timmar övertid i rätten per vecka.

Ärendehantering kan se ut på följande sätt:

1. Utryckningspersonal rapporterar och tar kontakt med PAU.
2. Utredare utses omedelbart.
3. Behövande resurser kopplas in.
4. Om mannen inte gripits efterlyses han genom ett speciellt system.
5. Offret stöttas efter behov.
6. Samordning av brottsutredningen med berörda myndigheter/organisationer.

Riskbedömning av misstänkt:

- Checklista görs av utryckningspolisen enligt ett system utarbetat efter May/Iles mordet. Polisen i Ottawa använder sig av riskbedömningsverktyget ODARA.
- *Partner Assault Unit* följer upp checklistan .
- Denna riskbedömning används för säkerhetsplanering för kvinnan och hennes familj.
- Riskbedömningen används i domstolen.

Ontario Provincial Police Threat Assessment Unit

Detective Sergeant, Kelly Grubb

Rapportör: Anna-Lena Tapper

Ontario Provincial Police Threat Assessment Unit är en avdelning med sju medlemmar som servar alla Ontarios polisavdelningar med riskbedömningar. Gällande familjerelaterat våld har de utarbetat ett speciellt riskbedömningsverktyg som kallas för *Ontario Domestic Assault Risk Assessment (ODARA)*.

ODARA har tagits fram vetenskapligt med hjälp av 589 fall. ODARA är utvecklat för att förutse, inte förklara eller ta bort risker. Tretton unika faktorer har identifierats för att förutse återfall, och ODARA består således av tretton frågor att svara ja/nej på. Syftet med riskbedömningsverktyget är att poliser, åklagare och socialtjänst med flera ska kunna bedöma risken för återfall mot en närstående partner. Risknivån står i direkt relation till vilken slutsiffra som framkommer.

Tisdagen den 25 april, 2006

The Arrest of Abused Women when They Fight Back

Professor, Colleen Lundy, School of Social Work, Carleton University

Rapportör: Pia Jarnling

I Kanada har fall uppmärksammats där såväl mannen som kvinnan grips för att ha utövat våld mot sin partner, så kallade *dual arrests*. Förhållandet att båda parter grips kan i vissa fall bero på att polisen inte har tillräcklig kunskap om mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Vidare har det fokuserats på att rättssystemet inte är anpassat för de fall där det även pågår en familjerättslig tvist i ett civilt mål. Dömda män som tillerkänns vårdnad om barnen och/eller umgänge med barnen, får därigenom tillfälle att fortsätta trakassera kvinnan.

Professor Colleen Lundy har bland annat fått fram följande i sin studie:

- Kvinnorna har i allmänhet utsatts för våld av sin man under lång tid.
- Kvinnors misshandel av män är annorlunda, det handlar främst om självförsvar.
- Kvinnor som arresterats kommer troligen inte ringa polisen fler gånger om de misshandlas igen.
- 18 procent av anmälda våldsbrott är utförda av kvinnor, varav en stor andel är nya invånare.
- Kvinnorna erkänner oftast att de har använt våld, medan männen oftast förnekar det.

Professor Lundy har tillsammans med en del andra aktörer varit på en konsultation hos en grupp från Duluth, vilka har utvecklat en manual för arbete inom domstolen med kvinnor som slår tillbaka: *Developing a Prosecution Response to Battered Women Who Fight Back*, som är sammanställd av Mary E. Asmus, *Chief Prosecutor City Attorney's Office, Duluth, Minnesota*. Sedan de börjat använda det programmet i Duluth blir väsentligt färre kvinnor gripna. I Ottawa planeras det för en implementering av programmet i syfte att uppnå samma resultat.

Advocacy Intervention with Abused Women and Training with Peer-Counsellors

Assistant Professor, Dora Tam, School of Social Work, Carleton University

Rapportör: Ulrika Sandberg

Svårigheter för våldsutsatta kvinnor på glesbygden:

Geografiska faktorer

I små städer och på glesbygden är det svårt för kvinnor som blir våldsutsatta att akut få hjälp. Det finns begränsade möjligheter till hjälp. I norra Kanada är det ibland upp till 30 minusgrader och kommunikationerna är dåliga, vilket innebär att det kan vara svårt att lämna hemmet i ett akut läge.

Sociokulturella faktorer

På glesbygden känner de flesta varandra, vilket gör det svårt för kvinnor som blivit våldsutsatta att veta vem de kan lita på. Vissa religiöst praktiserande kvinnor som blir våldsutsatta och lämnar relationen kanske dessutom måste byta tempel för att slippa gå i samma tempel som mannen.

Ekonomiska faktorer

På landsbygden är befolkningen oftast beroende av en enda näringsgren. En stor näringsgren är fiskeindustrin. Detta kan bli väldigt begränsande om kvinnan blir arbetslös. Om familjen är beroende av en näringsgren blir kvinnan lätt ekonomiskt beroende av sin partner vilket försvårar för henne att bryta upp från en våldsam relation.

Utmaningar för invandrade kvinnor som utsätts för våld:

Etnicitet

Kanada är ett samhälle där det kan förekomma strukturell diskriminering. Detta gör att många invandrade kvinnor som blir våldsutsatta undviker att söka hjälp eftersom de inte har förtroende för systemet.

Språksvårigheter

För de invandrade kvinnorna som inte kan språket eller har någon utbildning är det svårt att komma in i samhället. I kontakt med myndigheter har kvinnorna rätt till tolk men det är inte alltid att de får det. Istället för att anlita auktoriserade tolkar kan myndighetspersoner ibland låta en familjemedlem tolka åt kvinnan, vilket kan bli förödande.

Socioekonomiskt beroende

Invandrade kvinnor har ofta svårare att få jobb än andra vilket gör att de ofta är ekonomiskt beroende av mannen. De är även isolerade eftersom mannen många gånger hindrar kvinnan att ta andra kontakter utanför hemmet.

Utmaningar för hjälparbetarna:

Brist på resurser

Socialarbetarna som arbetar med våldsutsatta invandrade kvinnor arbetar ofta under pressade arbetsförhållanden såsom ekonomiska neddragningar, stort klientunderlag, stort beroende av frivilliga krafter samt brist på tvåspråkig personal.

Lämpligt stöd till kvinnor som har utsatts för våld:

- Erbjud krisintervention.
- Identifiera och maximera kvinnans egna styrkor.
- Ge kvinnan alternativa val, så att hon kan fatta sina egna beslut och därmed ta tillbaka kontrollen över sig själv och sitt liv.
- Erbjud känslomässigt och socialt stöd.
- Öka medvetenheten om rättigheter och lagstiftning.
- Erbjud kvinnan en kontaktperson.

Gay Men who are Charged with Spousal Assault

Social worker, Neil Slattery, Nepean, Rideau & Osgoode Community Resource Centre

Rapportör: Lisbeth Oulis

Neil Slattery arbetar en dag i veckan på *Catholic Family Services of Ottawa* med homosexuella män som använder våld mot sin partner som är det enda programmet i Kanada som är riktat till homosexuella män med våldsproblematik.

Catholic Family Services of Ottawa har lanserat ett tio veckors program inom *New Directions* (läs vidare under avsnittet om *Catholic Family Services of Ottawa*). Männerna är huvudsakligen hänvisade till programmet från rättssystemet. De flesta blir det som ett villkor i en skyddstillsyn. Männerna kan också komma i enlighet med fredsöverenskommelsen, så kallad *peace bond* = där åtalet dras tillbaka i utbyte för en överenskommelse att söka behandling, eller genom ett tidigt åtgärdsprogram *Early Intervention Program* i Ottawas familjevåldsdomstol. Klienter kan också delta på eget initiativ. Programmet inkluderar också en del som handlar om stöd till partners i *New Directions*.

Slattery anser att det är en fördel och mycket viktigt att de män som hänvisas till gruppen från domstolen, inte behöver informera honom om varför de är där.

Från början arbetade Slattery och hans kollegor främst med individuella samtal, men de gick successivt över till gruppformen istället. Det som saknades i det individuella programmet var att männen inte kunde referera till andra i samma situation. Det finns fortfarande individuella program, men enligt Slattery är det mera framgångsrikt med gruppverksamheter.

Eftersom båda männen ofta döms för misshandel, är det viktigt att veta vem som faktiskt är offret och vem som är gärningsmannen. Det finns ärenden där det är svårt att fastställa detta, till exempel där båda männen ansett sig skyldiga till misshandeln.

Enligt Slattery använder männen i homosexuella relationer våld mot sin partner eftersom de uppfostras i samma patriarkala kultur som heterosexuella män. Analysen om makt och kontroll är ungefär densamma som i heterosexuella förhållanden.

Vad som utmärker relationen/situationerna för dessa män:

- Kulturellt utanförskap.
- Utanförskap – finns inget stöd från egen familj/nätverk.
- Misstro mot polisen – hur skulle de bli bemötta om de gjorde en anmälan?
- Svårt att ringa nödnumret/SOS alarm på grund av den misstro homosexuella ofta möter och särskilt i en sådan situation.

Eftersom alla har förväntningar (fördomar) på homosexuella som grupp, så ansåg Slattery att det var viktigt att lyfta fram det kulturella sammanhanget, relationens karaktär, förväntningar och fördomar i gruppen.

Det är viktigt att männen även funderar över sina partners beteende. Männen är öppna om sin rädsla för sin partner och önskan om att få en hälsosam relation. Strävan är att få männen att inse att de har behov av att få en bra relation utan våld. Missbruk är ofta en del av problematiken. Alla män som för närvarande deltar i gruppverksamheten är samtidigt under behandling för sitt missbruk. De diskuterar i gruppen hur missbruket påverkar deras relation, hur de kan ta ansvar för sig själv och hur det i sin tur påverkar relationen. Slattery menar, att eftersom männen anför missbruket som enda anledning till våldet och skjuter undan alla andra förklaringar, så är det viktigt att diskutera missbruket och hur detta påverkar relationen.

I gruppen arbetar de efter följande principer för att undvika missbruk:

- Principen är att mannen ska ta ansvar för sitt våldsbeteende.
- Utanförskapet är en viktig faktor för att förstå varför de stannar kvar i relationen.
- Männen behöver mod för att kunna se inåt.
- Viktigt med insikten att de faktiskt skadar och sårar sin partner.

Skyddat boende för homosexuella män finns ännu inte i Ottawa. Informell *housing service* är dock på gång – vilket betyder att utsatta män kan få flytta till en stödfamilj.

Övriga samhällsgrupper som *Catholic Family Services* behöver utveckla ytterligare stöd för är: *GLBTTQ: gay, lesbian, bi-sexual, transvestite, two- spirited and questioning* (människor som är osäkra på sin sexuella läggning).

A Framework for Effectively Working with Men and Boys for Preventing Violence against Women and with Men who Use Violence

Dr. Michael Kaufman, founder of the White Ribbon Campaign

Rapportörer: Åsa Frostfeldt och Lisbeth Oulis

Arbetet med mäns våld mot kvinnor har traditionellt sett fokuserat på att skydda kvinnan från den våldsamma mannen. Om vi ska bli effektiva i förebyggande arbete, utbildning och behandlingen i rättssystemet, så måste vi veta vad som är orsaken till mäns våld mot kvinnor och inse att män är en del av lösningen av problemet. Vi måste således förstå *varför* män använder våld (generellt och individuellt).

Våld mot kvinnor är ett brott som många anser vara av privat natur. Många länder har inte stiftat lagar som skydd för kvinnor. De länder som har stiftat lagar brister ofta i implementeringen. Dessutom firas våldet i våra samhällen i filmer, reklam och genom att förespråka våld som lösning på konflikter. Det är ingen slump att moderna sportgrenar som exempelvis ishockey, rugby och amerikansk fotboll skapades i samband med kvinnorörelsens frammarsch för 150 år sedan. Syftet med dessa lagsporter var bland annat att lära pojkarna att bli riktiga män.

Vad behöver vi veta om män och maskulinitet för att göra arbetet bättre?

- Erkänna fel i uppfostran (exempelvis att pojkar inte uppmuntras att visa/tala om sina känslor).
- Hur lite av det som vi föreställer som typiskt manligt är biologiskt och förutbestämt.
- Analysera processen där pojkar uppfostras till att bli män.
- Ifrågasätta den hegemoniska maskuliniteten.
- Analysera hur makt/kontroll används i det patriarkala systemet.
- Inse att det finns många olika typer av maskuliniteter.
- Utgå från kulturella olikheter och sammanhang.
- Sätta mannens erfarenheter i ett socialt sammanhang (exempelvis hur kön, genus, klass, etnicitet, sexuell läggning och funktionshinder påverkar mannens livserfarenheter).
- Män och kvinnor måste leva på ett mera jämställt sätt.
- Många är rädda för att prata om könsroller, humor är därför mycket användbart.

Distinktion mellan kön och genus

Kön = biologiska skillnader mellan män och kvinnor

Genus = socialt konstruerade och föränderliga idéer om maskulinitet och femininet som varierar mellan olika samhällen och över tid.

Män och pojkar förväntas leva upp till den hegemoniska maskuliniteten. (Kaufman refererade till denna norm som "männens blå låda".) Enligt den hegemoniska maskuliniteten förväntas en man vara tuff, modig, stark, rationell, oberörd, beslutsam, ofelbar, aktiv, sportig, hjälteaktig, smart, heterosexuell, stoisk, stilig, händig, beskyddande, oöverbannelig, ha en penis och så vidare. Det enda i den så kallande "blå lådan" som är biologiskt är att mannen ska ha en penis, allt av det övriga som är uppräknat är alltså *idéer om män*, det vill säga genus. Det som förväntas vara kvinnligt – är ofta det motsatta - vilket kan vara negativt värdeladdat och detta lär sig *båda* könen i

tidig ålder! Exempelvis används det feminina som förolämpning till männen genom att exempelvis säga ”du kör som en kärring” eller ”du spelar ju fotboll som en tjej”. En del förolämpningar som pojkar ger andra pojkar leder till homofobi – eftersom de använder negativt värdeladdade ord, som kan kopplas till flickor och flickors beteende. Pojkar lär sig även att de måste passa in i den ”blå lådan” om de ska bli populära. Detta innebär att pojkar generellt verkar för att anpassa sig till normen – det vill säga hålla sig inom ramen för den ”blå lådan”.

Flickor och pojkar behandlas olika från födelsen – konsekvent. Vi lär från erfarenheter, observation, lek och så vidare. Inläringen av genus resulterar i att från cirka tre års ålder förstår pojken att han kan komma att ha makt och börjar utveckla allt det vi definierar som manligt (enligt den ”blå lådan”). Pojkar uppmuntras till att leka med krigsleksaker där makt är centralt. Även omgivningen uppmuntrar stereotyperna genom att kasta upp pojken i luften (så han lär sig att ta risker) medan flickan skyddas och behandlas varsamt (så att hon lär sig att vara försiktig och att hon behöver hjälp och skydd).

Makt - våld

Antropologer har under senare tid gjort jämförande studier på samhällen med mycket våld, eller med lite våld och har funnit att samhällen med mycket våld var patriarkala samhällen och samhällen med lite våld var mer jämställda samhällen.

Nyckelordet är makt; en grups makt över en annan. Se till exempel i Sydafrika och apartheid: vitas makt över svarta i samhället och på individnivå. För att behålla makten används våld. Den som har makt känner dock inte igen det hos sig själv, det är osynligt.

- **Patriarkal makt:** Exempelvis våldtäkterna under kriget i Bosnien där våld mot kvinnan användes som ”verktyg” för att förnedra mannen. Soldaterna ville åt ”mannens ägodel” dvs. kvinnan och förnedra mannen genom att han inte lyckades skydda ”sin kvinna” från att våldtas.
- **Berättigande till privilegium:** Exempelvis att kvinnan förväntas ha huvudansvaret för barnen, matlagningen, städningen och tvätten, trots att både mannen och kvinnan förvärvsarbetar.
- **Tillåtelse att utöka makt:** Exempelvis män som kommenterar och kontrollerar hur kvinnor klär sig eller att pojkarna tillåts reta (läs trakassera) flickorna i skolan.
- **Paradoxen med mäns makt:** Män är inte medvetna om sin egen makt. Ingen man lever upp till normen av en ”riktig man” enligt ”den blå lådan”.
- **Psykisk rustning:** Exempelvis är det en högre andel av våld i de kulturer där männen är frånvarande fäder. En förklaring till detta är att när männen deltar i pojkars uppfostran internaliserar barnet faderns empati och omsorg.
- **Tryckkokare:** Männens frustration över att inte passa in i normen över vad som förväntas vara manligt kan resultera i våld, missbruk och utåtagerande beteende. Missbruket kan användas som en ursäkt för att använda våld.

- **Tidigare erfarenheter:** Tolv procent av kanadensiska barn har bevittnat våld mot sina mödrar, vilket innebär att dessa barn kan lära sig att det är acceptabelt att lösa konflikter med hjälp av makt och våld.

Enligt Kaufman är de ovan nämnda punkterna är ingen ursäkt för mäns våld mot kvinnor, men de kan vara en förklaring och kunskapen går att använda som verktyg för att hjälpa männen. Det är viktigt att använda sig av alla sju punkterna eftersom de första tre punkterna endast fokuserar på hur dåliga männen är. Det går inte föra en dialog kring hur dålig en människa är, eftersom det endast kommer att skapa ännu mer motstånd från männen.

Strategier för att engagera män och pojkar

- Lyssna till männen – de måste få framföra sina synpunkter.
- Identifiera vad männen själva inte är nöjda med – göra dem nyfikna.
- Skapa empati med utsatta människor.
- Få männen att lyssna till varandra.
- Införa konfliktlösning som ett ämne i skolan.
- Inte bara fokusera på våldet, utan istället omformulera: att män för det mesta är respektfulla, men ibland inte.
- Använda sig av olika hjälpmedel som video, teater och diskussioner för att inte peka ut männen.
- Utbildning: mänsklig förståelse och att få deltagarna att skratta är viktigt.

Strategier på samhälleligt plan

- Inte acceptera faktiska förhållanden (ojämställdhet och ojämlikhet) – de går att ändra för att barnen ska få det bättre och för att männen ska få ta en större del av barnens liv.
- Bli medveten om vad media förmedlar. Gärna använda media för att påverka männen/pojkar – använda sig av idoler eller kända personer.
- Få fler män att definiera själva vad som är manligt i ett jämställt samhälle. Viktigt att de män som gör det också lägger vikt vid vad kvinnorörelsen har drivit för frågor och uppmana männen att lyssna på kvinnorna.
- Att delegera till olika sociala grupper att använda sitt eget sätt att nå sina egna (tala med bönder på bönders vis).
- Tala med pojkar/flickor om att skapa hälsosamma relationer.
- Undvika generaliseringar.

White Ribbon Campaign

White Ribbon Campaign (www.whiteribbon.ca) använder uttryck/språk som förmedlar att männen har ansvar för sina val och sitt beteende. Dessutom finner de att det är mera framgångsrikt att använda sig av termen, män som använder våld, istället för våldsamma män (som skuldbelägger mannen.) *White Ribbon Campaign* har även gett ut en handbok för hur lärare i skolan kan genomföra aktiviteter, som berör mäns våld mot kvinnor.

Grundläggande värderingar i *White Ribbon Campaign*

- Tystnad är att medge att våld är acceptabelt.
- Viktigt att samarbeta med kvinnor i arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor.
- Vita bandet är ett allmän åtagande.

- Uppmanar regeringar att stifta lagar mot alla former av våld mot kvinnor.
- Decentraliserade kampanjer (i olika länder) för att eftersträva kulturanpassade budskap.
- Partipolitiskt obunden.

Onsdagen den 26 april, 2006

Catholic Family Services of Ottawa

Head of Catholic Services of Ottawa, Rachel Maillet,

Counsellors; Andrew Rheume, Marie Renee Bernagene, Nicole Lafond, Anne Wilson och Mark Holmes.

Rapportörer: Cecilia Qvarnström och Katharina Stenvall

I Ottawa sker arbetet med mäns våld mot kvinnor på uppdrag av *Ontario's Ministry of Community and Social Services* som ger ut riktlinjer för vad som ska ingå i de gruppverksamheter som erbjuds till stadens invånare. De som utför gruppverksamheten måste följa dessa riktlinjer, och ministeriet utvärderar organisationernas arbete.

Under ministeriet finns två samverkansgrupper/kommittéer. Den ena kommittén, *Regional Coordinating Committee to End Violence Against Women (RCCEVAW)* är en samverkansgrupp med företrädare från polis, åklagare och kvinnoorganisationer som arbetar med våld mot kvinnor. RCCEVAW:s uppgift är att följa upp hur systemet fungerar och agera när systemet inte fungerar. RCCEVAW har även anlitat en mediakonsult för att motverka den negativa debatten i massmedia om feminism, vilket gett en mer ”positiv publicitet” kring frågor om våldsutsatta kvinnor. Den andra kommittén, *Violence Against Women (VAW)*, kontrakterar icke-statliga organisationer (NGO:s) för att säkerställa att de erbjuder god service till innevånarna i Ottawa. VAW sköter fördelningen av de ekonomiska resurserna, koordinerar servicen samt lobbar till den federala regeringen och den provinsiella ledningen.

Catholic Family Services of Ottawa är en av de kontrakterade organisationerna och de förser Ottawa med program för den fransktalande befolkningen (men grupperna som riktar sig till männen, *New Directions*, är engelsktalande). *Family Services Ottawa*, ansvarar för de engelsktalande grupperna. Gruppverksamheten riktar sig till kvinnor som lever i eller har levt i en våldsamt relation, män som har använt våld mot sin partner och barn som har bevittnat familjevåld. Gruppverksamheten för kvinnor och barn är gratis och mammorna kan få hjälp med barnvakt och resekostnader.

Förutom gruppverksamhet erbjuder även *Catholic Family Services of Ottawa* gratis juridisk rådgivning. Kvinnorna erbjuds trettio minuters rådgivning och information (främst om familjerätt). Även personal från skyddade boenden och *transitional social workers (TSW)* kommer dit och informerar om sina verksamheter. TSW planerar med kvinnan vad hon behöver för att kunna lämna våldet och TSW är delaktig tills att kvinnan har separerat. Om kvinnan inte lämnar mannen gör TSW en säkerhetsplanering och informerar om hur kvinnan ska skydda sig och barnen. Om kvinnans situation inte bedöms vara akut, kan kvinnan ansöka om eget boende och bo kvar i det

gemensamma hemmet tills hon har beviljats eget boende. Kvinnan har möjlighet att ansöka om subventionerat boende, men då måste kvinnan kunna bevisa att hon tidigare har varit bosatt tillsammans med mannen, vilket ibland kan vara problematiskt om paret inte formellt har varit skrivna på samma adress.

Kvinnorna med barn är oftast med om en vårdnadsprocess och då kan TSW vara med på besöken. Det är vanligt att en tredje person är med vid barnens umgänge med fadern. TSW måste rapportera till *Children's Aid Society* om de får kännedom om att barn har bevittnat våld och TSW informerar kvinnan om våldets påverkan på barnet. Om kvinnan tillhör en minoritetsgrupp, etableras en kontakt med resurser från den egna etniska gruppen. TSW stänger akten ett år efter det att kvinnan har kommit till ett permanent boende. De söker upp kvinnan vid tre tillfällen (efter tre, sex och nio månader) för att se hur det går för kvinnan och om hon behöver assistans.

Catholic Family Services of Ottawa arrangerar även manifestationer och ett exempel är när de hänger ut kläder som våldutsatta kvinnor har målat på, där de delar med sig av sina erfarenheter av att leva i våldsamma relationer. Detta refererar till uttrycket att "you should not wash your dirty laundry in public", det vill säga det som sker i den privata sfären, ska förbli privat. Manifestationen symboliserar dock att samhället inte ska blunda för våldet som sker i den privata sfären, utan våldet som sker i hemmet är ett stort samhälleligt problem och det måste upphöra.

Gruppverksamheter för kvinnor som har levt eller lever i en våldsam relation

Catholic Family Services of Ottawa har sedan 1986 arbetat med grupper för kvinnor som levt eller lever i våldsamma relationer och de tar varje år emot cirka 200-250 kvinnor i gruppverksamheterna. Kvinnorna behöver inte ha lämnat våldsrelationen för att delta i gruppverksamheter utan det räcker med att de tycker att något är fel i relationen. Gruppen träffas fjorton gånger. I programmet diskuterar de bland annat kvinnors rättigheter, kommunikation mellan kvinna och man, resurser i samhället och våldscykeln för att kvinnan ska kunna analysera sin relation. De informerar även mammorna om hur de kan skydda sina barn.

Eftersom behoven ser olika ut, utifrån i vilken ålder kvinnorna befinner sig, så skapade *Catholic Family Services of Ottawa* (år 2000) en speciell grupp för kvinnor över femtio år. Anledningen till detta är att kvinnor över femtio har större behov av att exempelvis diskutera hälsoproblem, umgänge med barnbarn, ekonomiskt beroende, än exempelvis vårdnadstvister som ofta är en central fråga för de yngre kvinnorna.

Gruppverksamheter för barn som har bevittnat våld

Catholic Family Services of Ottawa arbetar sedan 1991 med ett program för barn, som har levt eller lever i familjer där det förekommer våld och de tar emot cirka 75 barn per år. De har en intagningsprocess och syskon får inte gå i samma grupp. De informerar om att de har sekretess, men att om de får vetskap om nytt våld så måste de rapportera till *Children's Aid Society*. De pratar också med föräldrarna om att de inte får förhöra barnet om vad de har gjort i gruppen. Om båda föräldrarna är vårdnadshavare måste båda godkänna att barnet går i gruppen.

Gruppen träffas tio gånger. Grupperna är åldersindelade (sex till åtta år, åtta till tio år, tio till tretton år). Gruppstorleken är fem till åtta barn. De pratar om våldet, depression, skuld känslor,

säkerhetsplanering, självkänsla samt förlust av familj, vänner och skola. Tack vare gruppverksamheten inser barnen att de inte är ensamma om att deras pappa har slagit mamma. I gruppverksamheten bestämmer barnen själva reglerna för gruppen, men ledarna ansvarar för att reglerna är respektfulla. Efter tio veckor bedömer ledaren om barnen behöver mer hjälp.

Samtidigt som barngruppen, pågår även mammagruppen och gruppledarna eftersträvar att båda grupperna ska ha samma teman. I barngruppen är en man och en kvinna gruppledare. Mammagruppen har två kvinnliga gruppledare. Ledarna från barngruppen och mammagruppen träffas efter varje grupptillfälle och diskuterar vilka olika frågor som har behandlats under grupptillfället. Vid ett grupptillfälle kommer barngruppsledarna till kvinnogrupperna och mansgrupperna för att prata om vilken effekt våldet har på deras barn.

Gruppverksamheter för personer med våldsproblematik (främst heterosexuella män)

Enligt riktlinjerna från ministeriet måste alla städer i Ontario erbjuda program för personer med våldsproblematik och inom programmet måste det även finnas rutiner för att ha kontakt med förövarens partner. *Catholic Family Services of Ottawa* erbjuder ett program, som heter *New Directions*.

New Directions har verkat sedan år 1984. Inledningsvis fick de endast ihop en grupp på fyra män, men under år 2005 hade de haft gruppverksamhet för totalt 660 män. Endast ett fåtal av förövarna har varit kvinnor och den stora majoriteten är heterosexuella män. Av dagens män är det endast femton procent som har kommit dit frivilligt. De övriga männen har kommit dit via Ottawas familjevåldsdomstol eller socialtjänsten.

Innan personen börjar i gruppverksamheten måste han/hon genomgå en intagningsintervju. Där får personen information om programmet. Många gärningsmän har motstånd till att börja programmet. Gärningsmännen tycker att de inte har blivit rätt behandlade av polis och rättsväsendet. Under intagningsintervjun säger gruppledarna att de inte vill döma personen, utan de frågar istället att ”Du har rätt att bli behandlad med respekt. Hur kan du leva med respekt fullt ut med din partner?” Vidare framhåller *New Directions* att ”ditt beteende är ditt val.”

Under intagningsintervjun måste personen även uppge information om den partner han/hon har utövat våld mot. *New Directions* tar därefter kontakt med partnern och ger information om vad han/hon kan förvänta sig av att deras partner deltar i gruppverksamheten och ger även information gruppverksamhetens innehåll. *New Directions* tar kontakt med partnern när gärningsmannen befinner sig på *New Directions*. Partnerkontakten är viktig för att kunna jämföra hur personen fungerar i gruppen kontra hemma. Partnern kan själv bestämma om information som han/hon lämnar till *New Directions* (exempelvis om personen har börjat missbruka igen) ska lämnas vidare till annan myndighet.

Socialarbetarna inom *New Directions* vet att de har möjlighet att ringa till polisen och säga att personen har uteblivit från ett grupptillfälle, vilket kan medföra att gärningsmannens straff omvandlas. Programmet pågår under sexton veckors tid och efter programmets slut sänder *New Directions* ett utlåtande om gärningsmannen till domstolen. En del personer fortsätter frivilligt under två år i stödgrupper.

Det finns även grupper för män som har slagit sin manliga partner (se Neil Slatterys föreläsning) och det finns grupper för kvinnor som har varit våldsamma mot sin partner. Bland dessa kvinnor är tio procent remitterade från socialtjänsten och resten är dittvingade av domstolen. Kvinnorna lär sig respondera mannen på annat sätt än att använda våld, men det finns också utrymme för att sätta våldet i ett större sammanhang och även se kvinnan som offer, eftersom kvinnan ofta har använt våld i självförsvar.

En viktig egenskap för en gruppleddare är att ledaren inte ska vara fördömande. Det är vidare viktigt att eftersträva en jämlik relation mellan socialarbetaren och klienten. Ledaren måste kunna balansera mellan att behandla personen med respekt och samtidigt visa att personen är ansvarig för sina handlingar. *New Directions* använder sig av en manlig och en kvinnlig gruppleddare i syfte att i praktiken visa på fungerande och jämlik relation mellan kvinna och man. Det är också ett sätt att visa hur kvinnor och män kan lösa konflikter på ett bra sätt.

(På måndags- och tisdagskvällen fick Katharina Stenvall, Kjell Jansson, Hüseyin Yetkin och Abdukadir Salad Ali möjligheten att observera mansgrupper på *New Directions*.)

Nedan följer Kjell Janssons reflektioner över *New Directions Programme*:

På måndagskvällen besökte jag och Katharina *Catholic Family Services of Ottawa* för att observera arbetet i en grupp för män som misshandlat sina partners. Vi träffade gruppleddarna Anna och David. Deltagarna, som alla var dömda till att delta i gruppverksamheten, infann sig i god tid och var och en fick betala en summa, som var fastställd utifrån deras inkomst, för deltagandet. Det här var första grupptillfället för den här gruppen och de skulle fortsätta att träffas sexton gånger (en gång i veckan) och två timmar per gång. Gruppen startade halv sju och då var alla 28 män på plats. Gruppen var heterogen både avseende ålder (20-65 år) och deltagarnas olika bakgrund. Första timmen var i helgrupp och då gick ledarna igenom regler och upplägg. Anna stod vid whiteboard-tavlan, tog upp frågor och ämnen utifrån positiva formuleringar i interaktion med deltagarna och David. Respekt i relationen var ett genomgående tema, både som ämne och i sättet att förhålla sig till varandra i rummet, där Anna och David blev förebilder. Från att ha varit tysta och avvaktande i början kom deltagarna snabbt igång med inlägg.

Efter en timme tog de en kort paus och därefter delade de upp sig i två grupper, med en ledare i varje. Jag följde med David och Katarina deltog i Annas grupp. David intervjuade var och en med utgångspunkt från polisingripandet. Frågorna var anpassade till varje person, ställda både med humor och allvar. David fick dem att prata och berätta på ett ärligt sätt om sin situation och hade intervjuat alla fjorton personer färdigt precis klockan halv nio, då gruppen skulle sluta. Genomgående för arbetet var att alla måste ta ansvar för sina egna handlingar och varje tendens att skylla ifrån sig motverkades. Frågorna som ställdes, var respektfulla till exempel ”Vad var det som fick dig att inte vara respektfull mot din fru?”

Sammantaget var det väldigt inspirerande att få möjlighet att observera hur de professionella gruppleddarna fick männen att ta ansvar för sina våldshandlingar och känna av den positiva och respektfulla stämningen i gruppen.

Correctional Service of Canada - Programs for Male Perpetrators of Domestic Violence

Psychologist, Natalie Gabora

Rapportör: Kjell Jansson

Det federala systemet administrerar fängelsedomar om två år och däröver. I Kanada finns fem mottagningscentra, som utreder de dömdas kriminalitet och risk för återfall, samt upprättar en individuell plan för var och en. Detta tar sex till åtta veckor. De dömda kategoriseras som medelrisk eller högrisk. Alla som arbetar med riskbedömningen har utbildats och certifierats i detta. Våld i nära relationer är ett av de områden som omfattas av behandlingsprogram. Bland de män som är dömda till mer än två års fängelse, har männen i 40-60 procent av fallen använt våld mot en kvinnlig partner.

Correctional Service of Canada har tre former av program: medelintensivt med 26 gruppträffar och högintensivt med tre individuella samtal plus 78 gruppträffar samt ett högintensivt program för ursprungsbefolkningen som är utformat som det vanliga högintensiva programmet i omfång, men med ledare ur deras egen befolkningsgrupp.

Förövarna kategoriseras i tre grupper: de som enbart är våldsamma i nära relationer, de som är känslomässigt ostadiga och beroende (borderline personlighet) och de allmänt våldsamma med saknad av empati (antisocial personlighet). De flesta av förövarna som blir dömda till mer än två års fängelse hör framförallt till de två sistnämnda grupperna.

Programmet baseras på kognitiva metoder som utgår ifrån tankar, känslor och beteenden som förorsakar våldet och förövarna tränas i alternativa lösningar och i att identifiera högrisksituationer och hur de ska handskas med dem. Den vanligaste högriskfaktorn är svartsjuka och att mannen vill kontrollera kvinnans sexualitet.

Huvudmålet är att eliminera allt våld riktat mot en partner. Teknikerna som används i programmen bygger på dialog, hemläxor, gruppövningar och kopplingen mellan handling och ansvar ökar hela tiden som gruppen pågår. Varje grupp leds av en man och en kvinna. I högintensitetsgrupperna är minst en av ledarna psykolog. Av erfarenhet har man sett att ett konfrontativt förhållningssätt gentemot förövarna inte fungerar utan förhållningssättet måste baseras på samarbete och motiverande intervjuer. En utredning genomförs innan och efter deltagandet i gruppen och deltagarna intervjuas fortlöpande under den tid som programmet pågår.

Public Health Agency of Canada - Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect

Senior Research Advisor, Lil Tonmyr

Rapportör: Laila Väisänen

Lil Tomyr berättade först om studiens bakgrund, exempelvis att socialarbetare inte följde existerande riktlinjer för barnärenden och att socialtjänsten ibland misstänkte att barn for illa men inte alltid gjorde anmälan till rättsväsendet.

Programförklaring för undersökningarna under åren 1998 och 2003

- Barnmisshandel i Kanada är en folkhälsofråga och social fråga.
- Misshandeln kan orsaka omedelbara fysiska och känslomässiga skador för barnet.
- Misshandeln kan förstöra barnets sociala, känslomässiga samt kognitiva utveckling.
- Riskfaktorerna kring barnmisshandel är många och komplexa. Därför måste flera inom rättskipningsområdet och vetenskapsgrenar samverka.

I undersökningen från 2003 kunde en ökning av antalet bekräftade fall ses. Förklaringar till ökningen går att hitta i bland annat ändrade praktiska metoder hos myndigheter. Dessutom utreds syskon mera systematiskt samt att psykiskt våld och utsatthet för våld i nära relationer har fått större uppmärksamhet.

Olika former av misshandel kategoriserades enligt följande: sexuella övergrepp (3 procent), fysisk misshandel (24 procent), fysisk/psykisk/medicinsk försummelse (30 procent) och känslomässig/psykisk (15 procent), samt de som hade utsatts för och levt med våldet hemma (28 procent). När det handlade om olika övergrepp och barnens kön kan det konstateras att flickorna i större utsträckning än pojkarna var utsatta för sexuella övergrepp. Undersökningen belyste även gärningsmännens etniska bakgrund. Nästa undersökning kommer att göras år 2008.

National Clearinghouse on Family Violence, Family Violence Initiativ och Family Violence Prevention Unit

Head of Family Violence Prevention Unit Stephanie A. Wilson, Manager Cecilia Van Egmond och Policy Analyst Alisa Prince Campbell

Rapportör: Lis-Mari Boija

Family Violence Prevention Unit (FVPU) arbetar med att förebygga familjevåld och ligger under *Public Health Agency of Canada*. *Family Violence Initiativ* (FVI) startade år 1988. FVI:s långsiktiga mål är att minska förekomsten av familjevåld i Kanada. En stor del av arbetet innebär att ge support till och koordinera arbetet mot familjevåld inom berörda myndigheter såsom socialtjänst, rättsväsendet och polismyndigheten. I uppdraget ingår även att verka för förbättringar och att hitta nya effektiva sätt att angripa problemen.

Kanadensisk statistik gällande våld i nära relationer

- Sju procent av kvinnorna och sex procent av männen anmäler make/maka som förövare.
- Män och kvinnor från ursprungsbefolkningen anger högre grad (21 procent) av våld mellan makar.
- 22 av 1000 barn är offer för barnmisshandel. 95 procent av dessa är inom familjen.
- Sju procent seniorer rapporterar misshandel inom familjen.

I arbetet är tretton olika departement eller avdelningar involverade och de verkar på federal, provinsiell och territoriell nivå. Sociallagstiftningarna är olika i provinserna. Uppdraget är även att koordinera de olika kommittéerna som arbetar med frågorna. Under FVI ligger *National Clearinghouse on Family Violence* (NCFV). Det är ett nationellt forskningscenter som samlar in

och utvärderar data om familjevåld, med fokus på kvinnors och barns situation. NCFV ger även ut publikationer inom området. (Dessa publikationer finns att ladda ner gratis från deras webbsida www.phac-aspc.gc.ca/nc-cn). Där finns även ett referensbibliotek och video. Den publikation som efterfrågas mest är *What's Wrong with Spanking?* (Vad är det för fel med barn-aga?). Trots de stora satsningarna mot familjevåld i Kanada är det nämligen fortfarande tillåtet i viss mån att aga barn mellan två och femton år.

Ministry of the Attorney General - Ontario's Domestic Violence Court Program.

Crown Counsel Norine Nathanson och Senior Policy and Program Analyst Barbara Kane

Rapportör: Birgitta Fernqvist

Under onsdagen reste Birgitta Fernqvist till Toronto för att besöka *Ministry of the Attorney General* och där få del av mer ingående information om *Ontario's Domestic Violence Court Program*. Ett möte hade arrangerats med bland andra *Crown Counsel* Norine Nathanson från *Criminal Law Division*, och *Senior Policy and Program Analyst* Barbara Kane från *Ontario Victim Services Secretariat*.

Barbara Kane informerade om implementeringen av programmet och om den utvärdering som pågår under 2006. En rapport angående utvärderingen förväntas i slutet av 2006. Norine Nathanson redogjorde för *Domestic Violence Court Process*, bland annat enligt vad som framgår av tabblån i bilaga tre.

Torsdagen den 27 april, 2006

Interval House Ottawa

Executive Director Karen MacInnis-Williams , Public Relations Coordinator Erin Todd

Rapportör: Lina Blombergsson

Skyddat boende

På det skyddade boendet *Interval House* finns plats för nio kvinnor. Sju av rummen är till för kvinnor med barn och två av rummen för ensamstående kvinnor. Det finns också ett handikappsanpassat rum på bottenplanet. Boendet är det äldsta av sitt slag i Ottawa (startade år 1976) och är beläget i en gammal charmig villa. Det finns ett starkt säkerhetstänkande, bland annat så att det finns en kamera vid dörren som visar för dem där inne vem som ringer på dörren. På innergården, som inrymmer en stor lekplats för barnen, finns också kameror uppsatta så att personal kan övervaka att inget händer när barnen är ute. Boendet ligger på skyddad adress.

Målgrupp

Interval House vänder sig till våldsutsatta kvinnor med eller utan barn. Även kvinnor med handikapp kan tas emot. Liksom i Sverige tas inte äldre pojkar emot. Gränsen går dock vid fjorton år i Kanada och inte vid tolv år som i Sverige. Undantag görs ibland från regeln och i dessa fall intervjuar föreståndaren på boendet pojken för att se om han kan bo där trots att han passerat åldersgränsen. Kvinnor som missbrukar tas inte emot utan hänvisas vidare till ett speciellt skyddat boende för missbrukande kvinnor.

Personal och finansiering

Skyddade boenden i Kanada är statligt finansierade till 70 procent. Resterande del av finansieringen måste sökas på olika sätt. På det skyddade boendet arbetar sammanlagt 30 personer. Härutöver hjälper frivilligarbetare till. De hjälper bland annat till med läxläsning och att samla in pengar till boendet.

Den fasta personalstyrkan är oftast utbildade socialarbetare. Det finns personal med olika etnisk bakgrund i gruppen och sammanlagt talas det elva språk i personalgruppen. Alla anställda i boendet är kvinnor. Personalen arbetar dygnet runt i skift. Oftast arbetar det sex kvinnor åt gången. De har olika uppgifter och ansvarsområden.

Placeringen

Det vanliga är att polisen för kvinnan till ett skyddat boende efter att en akut situation uppstått där kvinnan blivit misshandlad. I andra fall kan socialtjänsten eller sjukvården ha uppmärksammat och motiverat kvinnan till placering. I vissa fall ringer kvinnan själv och ber om att få skyddat boende. Det är kvinnojouren som bedömer behovet av skyddat boende. I cirka 50 procent av fallen får personalen använda sig av tolk i kontakten med kvinnan.

Boendetiden

I genomsnitt bor en kvinna på det skyddade boendet mellan tio och fjorton veckor. Vid inflyttning och avflyttning träffar alla kvinnor en *optional worker* som stämmer av vilka resurser som kvinnan behöver. Kvinnan träffar den personal hon behöver utifrån vilka behov hon har av hjälp. I de fall kvinnan behöver ekonomiskt bistånd från socialtjänsten kopplas den in. Det finns en speciell socialsekreterare som delar sin arbetstid mellan fyra av de skyddade boendena i Ottawa, och hon tar upp och behandlar ansökningar om socialbidrag.

Att bo på skyddat boende i Kanada är gratis. Måltider, läkarbesök, resekostnader ingår under tiden som kvinnan och barnen bor på *Interval House*. Kvinnorna turas om att hjälpa till i köket och med städning. Alla högtider firas på boendet. Detta ger boendet en mångkulturell inriktning och stärker gemenskapen kvinnor emellan. Under boendetiden kan kvinnorna gå i enskilda stödsamtal och gruppsamtal. Det finns möjlighet att utöva konst för kvinnor som vill prova på.

För de flesta kvinnor är boendefrågan ett stort problem. En del hittar ett boende med stöd av personal. För andra är det svårare och då finns det möjlighet att ansöka om ett socialt bostadskontrakt (*social housing*). Det kan jämföras med det system som finns i vissa städer i

Sverige där våldsutsatta kvinnor kan ansöka om förtur för lägenhet hos den kommunala bostadsförmedlingen. Det finns också i Kanada ett slags mellanboende med visst personalstöd dit de kvinnor, som ännu inte är redo för att bo själva, kan flytta.

Uppföljning

Kvinnornas boendetid dokumenteras och en akt upprättas. Akten sparas i två år. *Optional worker* som kvinnan träffar vid in- och avflyttning följer upp kvinnan två månader efter att hon flyttat ifrån det skyddade boendet. *Transitional worker* som har uppföljningsansvar och samordnar de resurser kvinnan kan tänkas behöva efter boendet följer upp henne under en period om två år.

Barnen

För barnen som bor på *Interval House* finns olika aktiviteter. Det finns ett program, vilket bland annat innebär att barnen deltar i gruppverksamhet. Samtidigt som barnen går i gruppverksamhet går deras mammor i en annan grupp för att lära sig mer om föräldraskap. Volontärer kommer regelbundet till boendet för att läsa läxor med skolbarnen. Vissa tider finns personal på boendet och de tar hand om de yngre barnen. Mamman kan då delta i egna aktiviteter. För de barn som inte kan gå i sin gamla skola, på grund av att det är för farligt, kan placeras i en skola som ligger i närheten av *Interval House*. Det finns ett gott samarbete upparbetat mellan boendet och skolan. Det finns också rutiner kring vad personalen på skolan ska göra om barnets pappa söker efter barnet där.

På det skyddade boendet råder nolltolerans mot våld. Trots att det i lag är tillåtet i Kanada att aga sina barn (i vissa åldrar) i uppfostrande syfte är detta förbjudet på boendet, vilket alla kvinnor informeras om. Så länge kvinnan och barnen bor i det skyddade boendet behöver inte personalen på *Interval House* anmäla barnen till *Children's Aid Society*. Flyttar kvinnan däremot hem, tillbaka till en våldsam relation, har personalen anmälningsplikt om barnen utsätts för våld.

Våld mot kvinnor – en politisk fråga

Det framkom att det inom *Interval House* finns tydliga strategier för att synliggöra våldet och dess konsekvenser på en politisk och strukturell nivå. Saker som inte fungerar lyfts upp om och om igen till dess att en förändring sker på lokal nivå. Personalen har också arbetat med olika informationskampanjer på riksnivå tillsammans med andra skyddade boenden. Genom att framhålla att våld mot kvinnor är en fråga om mänskliga rättigheter vill man öka kunskapen och förståelsen för vad våld mot kvinnor är. Man arbetar också aktivt för att öka anslagen till de skyddade boendena.

First Nations Child and Family Caring Society of Canada

Executive Director Cindy Blackstock

Rapportörer: Erik Högling och Abdukadir Salad Ali

Cindy Blackstock från *First Nations Child and Family Caring Society of Canada* har gjort en studie som visar att ursprungsbefolkningen i Kanada är överrepresenterade inom *Child Welfare*. Blackstocks studie visar att tio procent av ursprungsbefolkningens barn har insatser från samhället,

trots att de endast utgör en procent av hela befolkningen. Tre gånger oftare än beträffande barn från majoritetssamhället placeras barn från ursprungsbefolkningen på institutioner eller familjehem. Det har också visat sig att behovet av insatser tenderar att öka. Anmälningssorsakerna är bland annat alkoholmissbruk och fattigdom.

Mötet mellan ursprungsbefolkningen och immigranterna har haft stora negativa konsekvenser för de förstnämndas samhälle och familjeliv. De tvingades att flytta till reservat och kom att leva under en speciell lagstiftning som särbehandlade dem gentemot övriga samhället. Reservaten var utspridda över landet och ofta på mark utan större ekonomiskt värde. Ursprungsbefolkningen tvingades genom denna politik att överge sin gamla livsstil och sin försörjning. I syfte att integrera och civilisera barnen tvingades de från sina familjer för att gå på katolska internatskolor från det att var de fem år tills de blev femton år. När barnen återkom från skolorna till sina familjer hade de ofta tappat sitt språk och sin kulturella identitet. Dessa insatser från samhället var förödande för familjerna och deras barn.

Den politik som fördes mot ursprungsbefolkningen medförde att de inte endast tappade sin försörjning utan även att familjen förlorade mycket av sin kulturella och sociala funktion. Detta ledde till moraluppluckring inom familjen och en utbredd känsla av hopplöshet. Den okänsliga hantering som ursprungsbefolkning utsattes för har skapat en djupt rotad misstro som kvarstår än idag.

Den slutsats som Blackstock har dragit av sin studie är att det behövs ett nytt sätt att hantera de sociala problem som ursprungsbefolkningens familjer brottas med. 2005 utarbetades ett nationellt program för att bemöta ursprungsbefolkningens behov på ett nytt och mer respektfullt sätt. Det kallades *Touchstone of Hope for Indigenous Children, Youth and Families* och syftade till att arbeta med ursprungsbefolkningen utifrån en ny värdegrund. Programmet kommer att introduceras stegvis på lokal nivå i hela Kanada under de närmaste åren.

Det behövs **ett närmande och försoning** mellan majoritetssamhället och ursprungsbefolkningen. Det sker genom dialog mellan representanter från båda grupperna och dialogen fokuserar på fyra steg:

- **Sanningen.** Samhället ska beskriva och stå för de felaktigheter som begåtts mot ursprungsbefolkningen genom åren och som har skapat dagens situation.
- **Erkännande.** Samhället ska erkänna ursprungsbefolkningens rätt att definiera sin egna kulturella identitet och delta i en dialog kring viktiga värden i familjen.
- **Återskapande.** Förtroendet mellan samhället och ursprungsbefolkningen ska återställas genom ett respektfullt och nytt bemötande.
- **Stödjande.** Samhället ska starta upp ett nytt sätt att stödja och utveckla stödet till ursprungsbefolkningens ungdomar och barn.

Värdegrunden som ska genomsyra arbetet med familjer och barn är:

- **Självbestämmande.** Ursprungsbefolkningens röst ska tas på allvar i utvecklingen av det nya sociala arbetet med barn och familjer.
- **Kultur och språk.** Det är viktigt att respektera och uppmuntra kulturella särdrag hos ursprungsbefolkningen. Det språk som används ska vara det bästa för situationen och inte alltid majoritetsspråket som kan uppfattas som ett maktspråk.

- **Holistiskt tänkande.** Socialarbetarna ska se till barnets hela sociala och kulturella situation.
- **Strukturella interventioner.** De bakomliggande samhälliga problem som skapar fattigdom och marginalisering hos ursprungsbefolkningen måste förändras.
- **Ingen diskriminering får ske.** Ursprungsbefolkningen har rätt till samma service och har skyldigheter som alla innevånare. Ursprungsbefolkningens sätt att lösa problem inom familjen måste respekteras i ökad utsträckning.

National Organization of Immigrant and Visible Minority Women of Canada (NOIVMWC)

Executive Director, Dr Anu Bose

Rapportör: Hüseyin Yetkin

Organisationen National Organization of Immigrant and Visible Minority Women of Canada (NOIVMWC) bildades år 1986. Det är en partipolitiskt och religiöst obunden organisation som arbetar med att tillvarata synliga minoriteters (exempelvis kvinnor som är indier, pakistanier, kineser och afrikaner) rättigheter både i hemmet och ute i det kanadensiska samhället. Statistik visar att kvinnor från minoritetssamhället gör färre polisanmälningar än kvinnor från majoritetssamhället. NOIVMWC hjälper dessa kvinnor att tillvarata sina rättigheter.

De flesta kvinnorna inom dessa samhällsgrupper kom till Kanada genom familjeanknytning och många kvinnor känner sig både förtryckta av det kanadensiska samhället och av mannen. Trots att dessa kvinnor oftast är väldigt välutbildade är arbetslösheten hög och många arbetar i för dem underkvalificerade arbeten. På det sättet förlorar kanadensiska staten mycket resurser på grund av vad de brukar benämna som *brain-waste*. Enligt beräkningar rör det sig om cirka femton miljarder kanadensiska dollar per år, som går förlorat. Tidigare tog det tre till fem år att bli en del av det kanadensiska samhället och för tillfället beräknas det ta upp till tio år.

NOIVMWC arbetar med tre huvudsakliga teman:

- Sysselsättning och integration.
- Medverkar inom storstadssatsning för att förankra synliga minoriteters mål samt arbeta med deras etniska organisationer som finns i Kanada.
- Förebygger och ger aktivt praktiskt stöd åt kvinnor och barn där våld förekommer inom familjen.

Fredagen den 28 april, 2006

Native Women's Association of Canada

Executive Director Sherry Lewis

Social workers: Anita Olsen Harper och Verna McGregor

Rapportör: Katharina Stenvall

Native Women's Association of Canada (NWAC) är en nationell organisation bestående av tretton lokala kvinnoorganisationer. Organisationen arbetar mot sexuellt och rasistiskt våld, varav mäns våld mot kvinnor är en typ av våld som de arbetar med. Ursprungsbefolkningens kvinnor är utsatta för mer våld än vad kvinnor från majoritetssamhället är. Kvinnor från ursprungs-befolkningen har tre till fyra gånger större risk att dö från våld i en nära relation än kvinnor från majoritetsbefolkningen. Det har upptäckts att cirka 300 kvinnor har försvunnit från reservat under 20 års tid och ingen har vetat eller tagit reda på vart dessa kvinnor har tagit vägen. Det har hittats kvarlevor från en del kvinnor med det har inte utretts vidare vad som hänt. Det är stor skillnad på medias rapportering beroende på om det är en kvinna från ursprungsbefolkningen som försvunnit eller om det är en kvinna från majoritetsbefolkningen.

Organisationen arbetar strategiskt genom att exempelvis:

- Utvecklar policydokument och modifierar program/tjänster så att de passar ursprungsbefolkningen.
- Undersöker hur många kvinnor som försvunnit från reservaten och hur deras liv har sett ut.
- Utbildar professionella exempelvis polis, åklagare, vittnesstöd samt personal från kvinnoorganisationer, som möter ursprungsbefolkningens kvinnor.

Det finns 37 skyddade boende på de 633 reservaten i Kanada. De öppnades så sent som på 90-talet. Kvinnorna bor på de skyddade boendena mellan 30-60 dagar. Därefter flyttar kvinnan till ett mellanboende (utanför reservaten). På de skyddade boendena ges kvinnorna information, så att de ska kunna ta beslut om hur de vill forma sin framtid. De informerar om våldscirkeln och ger även kulturell information. Det erbjuds även ett stödprogram som är anpassat efter den kultur kvinnan kommer ifrån. Det är viktigt med kulturtolkning för kvinnorna på de skyddade boendena.

Resursfördelningen till de skyddande boendena inom reservaten är inte tillräckliga. De får cirka hälften av vad ett skyddat boende i majoritetssamhället får, vilket gör att kvalitén varierar. Hövdingen är den som ansvarar för fördelningen av de resurser som tilldelas reservatet. Om hövdingen förnekar att det existerar våld i hemmen inom reservatet så fördelar han inte några pengar till dem som arbetar mot våld.

I Kanada har det införts att läkare måste lämna ut journaler till polisen när det gäller våld mot kvinnor. Det har medfört att en del kvinnor tvekar att besöka läkare trots att de är i behov av vård, vilket har medfört hälsoproblem för kvinnorna på reservaten.

Royal Canadian Mounted Police

Sergeant Joanne Fraser

Rapportör: Anna-Lena Tapper

Royal Canadian Mounted Police utreder brott endast om det inte finns en stadspolis eller en provinsiell polisstyrka. I Ontario och Quebec finns det provinsiella polisstyrkor, men eftersom Ottawa är Kanadas huvudstad, har RCMP sitt huvudkontor i Ottawa. I RCMP:s mandat ingår bland annat att förebygga brott och säkerställa lag och ordning. Familjevåldsbrott är prioriterade brott och RCMP verkar för att minska familjevåldsbrotten.

RCMP satsar mycket på information och utbildning om mäns våld mot kvinnor och hur våldet drabbar barnen. Bland annat är de ute och föreläser på skolor. Till sin hjälp har de tagit fram speciellt utformat informationsmaterial och en videofilm som demonstrerar hur RCMP arbetar när det gäller kvinnofridsbrott. Bland annat informerar de om att mörkertalet är stort (en utav fem kvinnor som har upplevt partnermisshandel, har aldrig berättat om misshandeln för någon annan person).

Samverkan är mycket centralt för RCMP och när de exempelvis utreder brott på reservaten eller i minoritetssamhällen, lägger de mycket vikt vid att ha en person närvarande från den aktuella kulturen som ska underlätta kommunikationen. De ingår även i den nationella samverkansgruppen – *Family Violence Initiative*. För att hjälpa brottsoffren och även öka allmänhetens medvetenhet samverkar dessutom RCMP med kvinnojourer, olika invandrar- organisationer, religiösa samfund och brottsofferprogram.

Fraser framhöll att det fokuseras mycket i media på gängrelaterat våld och det satsas mycket resurser inom det området. Under år 2001 var det dock 183 personer som mördades i familjerelaterade brott, vilket kan jämföras med 62 personer som mördades i gängrelaterade brott under samma tidsperiod (enligt *Statistics Canada*).

RCMP har ett fortlöpande utbildningspaket vilket innehåller bland annat:

- Våldscirkeln.
- Information om hur offret kan reagera på våldet.
- Förklaringar om varför offret stannar hos gärningsmannen.
- Bemötande av offret.
- Typiska skador hos offret.
- Hur bevis tillvaratas.
- Problem med dubbla åtal (kvinnan åtalas ibland även om det har handlat om självförsvar).

Regional Coordinating Committee to End Violence against Women

Coordinator Diana Davis

Rapportörer: Birgitta Fernqvist och Eva Winzell

Uppdraget som *Regional Coordinating Committee to End Violence Against Women* har är att sammanföra de olika aktörerna inom området för kvinnovåld i ett nätverk för lokalt baserade

organisationer som arbetar med kvinnovåld. Kommittén består av olika organisationer inom familjevåldsområdet samt företrädare för åklagarna, polisen, vittnes- och brottsofferstödet (VWAP) och sociala myndigheter.

Kommittén började sitt arbete år 1984 men har sedan år 1996 ett fastare arbetssätt och har fastslagit en modell med fundamentala principer och värderingar. Bland annat fastställs att våld riktat mot kvinnor är ett brott både mot kvinnan och indirekt mot samhället samt att det är allas ansvar att få ett slut på våldet. Kommitténs arbete med policyfrågor och forskning samt samarbetet mellan organisationer har ett gräsrotsperspektiv, det vill säga det är den utsatta kvinnan som är experten. Kommittén är organiserad med underkommittéer.

Under de senaste åren har kommittén bland annat haft följande frågor att arbeta med:

- På grund av en negativ debatt i massmedia om feminism har en mediakonsult anlåtats vilket gett en mer ”positiv publicitet” kring frågor om våldsutsatta kvinnor.
- En organisationskonsult har anlåtats för att förbättra arbetet inom kommittén.
- En hemsida på Internet har skapats.
- En ökad förståelse mellan olika landsdelar och olika kulturer i synen på våld mot kvinnor.

Ett problem med relationsvåld som särskilt uppmärksammas under de senaste åren är att det i många fall är såväl kvinnan som mannen som grips och åtalas. Det finns många hängivna och kompetenta utredare bland polisen, men bland polisens uttryckningspersonal saknas ibland rätt kunskap (och de griper både förövaren och brottsoffret). Ett annat problem är att rättssystemet inte är anpassat för de fall där det finns en familjerättslig tvist i ett civilt mål och ett brottmål som pågår parallellt. Dömda män som tillerkänns vårdnad och/eller umgänge med barn, får genom barnen tillfälle att fortsätta att trakassera kvinnan.

Immigrant Women's Services

Project leaders Lucya Spencer och Snezane Minic

Rapportör: Ulrika Sandberg

Immigrant Women's Services är en byrå som startade år 1998. Den vänder sig till invandrade kvinnor som är utsatta för våld i nära relationer. De träffar kvinnor från hela världen. Byrås tolkförmedling har tillgång till cirka 100 tolkar. Byrån är också ett informationscenter och publicerar eget material. Kontoret är beläget i centrala Ottawa och de har en personalstyrka på femton kvinnor.

Krisintervention och rådgivning

Byrån kommer i kontakt med kvinnorna, som utsatts för våld, när de flyr från sina hem. De kommer i en akut situation och många kommer med sina barn. De kan komma via polisen, socialtjänsten, sjukvården, advokater eller via någon annan. Byråns uppgift är främst att se till att kvinnan kommer i säkerhet och att hon ska känna sig trygg. De kvinnor som vill och har behov av skydd hjälps vidare till skyddat boende. *Immigrant Women's Services* beslutar aldrig åt kvinnan eller bestämmer vad hon ska göra utan de försöker istället ge kvinnan så många olika alternativ

som möjligt. Om kvinnan vill återvända hem så respekteras hennes beslut. För de kvinnor som väljer detta alternativ upprättas en säkerhetsplan. Om kvinnan istället väljer att flytta till ett skyddat boende samarbetar byrån med boendet. Tidigt i processen erbjuds kvinnan att delta i en stödgrupp eftersom de anser att det är viktigt att kvinnan får dela sina erfarenheter med andra kvinnor.

Byrån hjälper även till att länka kvinnan till andra nödvändiga kontakter, exempelvis advokater och polis. Många kvinnor som de kommer i kontakt med har inte uppehållstillstånd, varför de behöver stöd i kontakten med migrationsmyndigheten. Byrån kan bland annat förmedla en advokat till kvinnan. Kvinnans uppbrottsprocess kan se olika lång ut beroende på om hon behöver gå igenom migrationsprocessen eller inte. Många gånger kan det ta flera år innan kvinnan får ett permanent uppehållstillstånd. Många av dessa kvinnor kommer från länder där polisen har utgjort ett hot mot dem. För att överbrygga kvinnornas fördomar mot polisen och rädsla för auktoriteter bjuds polisen ofta in till byrån för möten.

För de kvinnor som har gått vidare i processen erbjuds rådgivning som fokuserar på hur kvinnan ska bygga upp sitt liv, ordna med boende och så vidare. Kvinnan erbjuds stöd under hela processen.

Tolkförmedling

Immigrant Women's Services förfogar även över en tolkförmedling. De har dygnet runt tillgång till tolkar som talar 50 språk. I vissa språk har de upp till femton tolkar. De erbjuder telefon- och personligtolkning.

För att bli certifierad tolk erbjuder byrån utbildning. Den omfattar 100 timmar där de får lära sig översättningsteknik, tolketik samt träning i hur de ska möta en våldsutsatt kvinna. Varje person som ansöker om att bli tolk får genomgå en intervju för att se om han/hon är lämplig att arbeta som tolk. Sökanden måste också göra ett språktest på engelska och deras övriga arbetspråk.

Hitta mera än ett jobb

”Hitta mera är ett jobb”, är titeln på en jobbkurs som erbjuds kvinnor. Kursen omfattar bland annat arbetsträning, studiebesök på arbetsplatser och rollspel. Enligt kursledarna är det ett mycket framgångsrikt program. De kvinnor som inte är redo att börja söka jobb direkt men ändå vill bidra med något, kan anmäla sig till en förberedande jobbkurs. Målet med kursen är att kvinnorna ska börja ta kontroll över sina liv så att de kan gå vidare som oberoende, upplysta och starka kvinnor.

Ändra förutsättningarna

”Ändra förutsättningarna”, är titeln på ett program av kvinnor för kvinnor. Programmet drivs av kvinnor som själva varit utsatta för våld, men som nu vill hjälpa kvinnor i samma situation. Kvinnorna får genomgå en utbildning innan de kan bli stödpersoner till andra kvinnor.

Program för barn som har bevittnat familjevåld

Byrån erbjuder även gruppverksamhet för barn som bevittnat familjevåld. Ibland är modern med i processen och ibland får barnen enskilt stöd.

Shield of Athena

Coordinator, Melpa Kamateros

Rapportör: Pia Jarnling

Shield of Athena, Athenas sköld, är en förening som arbetar i provinsen Quebec och de arbetar med att förhindra våld i nära relationer. Arbetet inleddes i liten skala i ett grekiskt område och på senare år har de expanderat till att arbeta med sexton olika etniska grupper. I Quebec är franska det mest talade språket och det mesta av samhällsservice och information som finns ges på franska. Tio procent av befolkningen är invandrare och 84 procent av alla invandrare i staden talar varken engelska eller franska.

År 1991 började *Shield of Athena* planera för en större kampanj och inledde med en analys av området framför allt utifrån tre aspekter:

1. **Isolering:** Kartläggning av de segregerade etno-kulturella områdena.
2. **Samhällets stödinsatser:** Vad fanns det för stöd och hjälp till utsatta kvinnor?
3. **Integration:** Hur såg det exempelvis ut med övrig befintlig samhällsservice?

Syftet med *Shield of Athena*'s arbete har varit och är, att tillsammans med andra organisationer nå ut till alla olika etniska grupper, skapa medvetenhet kring mäns våld mot kvinnor och ge information om vart kvinnorna kan vända sig om de behöver hjälp och stöd. Våld inom familjen är ofta osynligt och präglas av tystnad, förnekande och motstånd att avslöja. Programmet syftar till att synliggöra våldet och se till att den som utövar våldet tar sitt ansvar.

Informationen går i huvudsak ut på att visa:

- Att inte utsättas för våld är en mänsklig rättighet.
- Det är allas ansvar att uppmärksamma våldet.
- Våld är farligt för barnen.
- Det finns hjälp att få.
- Våld i nära relationer handlar om makt och kontroll.
- Mäns våld mot kvinnor är cyklisk till sin natur.

Shield of Athena's första kampanj *Outreach Program* hade som strategi att försöka nå ut med sitt budskap på religiös, kulturell och språklig nivå. Kampanjens namn var *First Public Awareness Program*. Programmet var igång 1992-1994 och finansierades av *State of Canada, Department of Multiculturalism. Family Violence Initiative of Canada* var också medfinansierare.

Kampanjens strategier:

Religiös verksamhet: Besökte kyrkor med olika trosriktningar och förde samtal med präster och diakoner för att involvera dem i arbetet med mäns våld mot kvinnor.

Kulturell verksamhet: Besökte olika etniska grupper. Tydliggjorde att det är en mänsklig rättighet att inte behöva bli utsatt för våld i en nära relation.

Språklig verksamhet: Inom kampanjen producerades material för spridning till de olika etniska grupperna på deras modersmål. Ordet ”feminist” undveks, eftersom ordet kan skapa motstånd inom vissa grupper.

Den första kampanjen togs väl emot och skapade förutsättningar för ett fortsatt arbete i samma anda. Ytterligare två kampanjer har därefter genomförts.

Shield of Athena har utgått ifrån framgångsrika strategier i ett område för att arbeta vidare i nästa. Det har dock varit svårt att övertyga om att det är bra att prata öppet om mäns våld mot kvinnor. I det arbetet har *Shield of Athena* använt poliser och kvinnor från olika etniska grupper för att visa att kvinnor kan ringa 911 och få hjälp av polisen.

Mest framgångsrikt har varit att använda etniska gruppers egna TV-kanaler och tidningar för att sprida information. *Shield of Athena* har även gjort TV-program om männen som utövar våld. I dessa sammanhang har de utformat informationen utifrån olika etniska gruppers förtroende för olika yrkesgrupper. Dessutom har de producerat en reklamfilm med fokus på barnet, där huvudbudskapet är: ”Våldet skadar oss alla” och den finns på sexton språk. År 1998 vann den pris för bästa reklamfilm. Utöver korta reklamfilmer producerar *Shield of Athena* även video/dvd-filmer, som kan visas i skolor och i andra sammanhang. Filmerna handlar om polisingripanden, hjälpresurser, våldscykeln och skyddade boenden.

Shield of Athena utökar sina verksamheter för varje år som går. De har exempelvis utvecklat samarbetet med universitetet som har gjort vetenskapliga utvärderingar inom tolv olika etniska områden. År 1994 startade *Network of Athena* vilket resulterade i att verksamheter utökades i Montreal och Laval.

***Shield of Athena* har en mängd olika aktiviteter för kvinnor, män och barn:**

- Stödgrupper för kvinnor som är utsatta för våld i en nära relation.
- Grupper för kvinnor som våldtagits inom äktenskapet.
- Föräldragrupper.
- Stödgrupper för barn som utsatts för eller har bevittnat våld.
- Juridisk mottagning.
- Individuell rådgivning.
- Mottagning för ekonomisk rådgivning.
- Julaktiviteter.
- Påskaktiviteter.
- Stödboende för våldsutsatta kvinnor och barn.

Bilaga

- 1. Programme for a mission from Community Social Service Centres, Police and Prosecution Authorities in Stockholm, Sweden.*

**HEALTH CANADA
INTERNATIONAL AFFAIRS DIRECTORATE
OTTAWA, ONTARIO**

PROGRAMME

FOR A MISSION FROM

**COMMUNITY SOCIAL SERVICE CENTRES,
POLICE and PROSECUTION AUTHORITIES**

STOCKHOLM, SWEDEN

**Interests: Domestic violence
Visible minorities, Immigrant and Native women**

Date: April 24 - 28, 2006

Programme Consultant:

Rita Gratton

Health Policy and Communications
International Affairs Directorate
Tel: (613) 967-7287 Fax: (613) 952-7417
Website: <http://www.hc-sc.gc.ca/int>
Email: rita_gratton@hc-sc.gc.ca

PROGRAMME

**COMMUNITY SOCIAL SERVICE CENTRES
POLICE and PROSECUTION AUTHORITIES**

STOCKHOLM, SWEDEN

April 24 - 28, 2006

Monday, April 24, 2006

Topic: Ontario Domestic Violence Court
(Reporters: Fernqvist, Wintzell, Sörlén and Tapper)

Location: Ottawa Courthouse
161 Elgin Street
4th Floor, Room 4300
Ottawa

Contact: Rachel Theoret, Manager Victim/Witness Assistance Program
Tel: 239-1216

9:00 Victim/Witness Assistance Program and tour of the Courthouse

9:30-10:00 Meeting with Ottawa Crown Attorney, Hilary McCormack and Rachel Theoret, Manager Victim/Witness Assistance Program for welcoming remarks and a brief presentation on our criminal justice system.

10:00-11:00 Visit of the courtrooms (a schedule of every courtroom for that day will be handed out to everyone)

11:00- 11:30 Meeting with a Judge from the Ontario Courts of Justice for a brief presentation and questions

11:30- 13:00 Lunch break/ Visit of the courtrooms

13:00- 14:30 Presentation of the Ottawa Domestic Violence Court Program by:

- Ottawa Assistant-Crown, Mark Moors
- Sergeant John McGetrick, Ottawa Police, Partner Assault Unit
- Rachelle Laurin, Acting-Manager, Victim/Witness Assistance Program

14:30- 3:00 Presentation of the ODARA (domestic violence risk assessment tool used in Ontario) by Detective Sergeant, Kelly Grubb with Ontario Provincial Police Behavioral Science Section, Threat Assessment Unit

15:30- 16:30 Visit of the Ottawa Police Central Station and Partner Assault Section

Location: Ottawa Police Station, 474 Elgin Street (Ottawa)

Tuesday, April 25, 2006

**08:30 - School of Social Work, Carleton University
10:30**

Location: Carleton University
Dunton Tower 2017

Topic: The arrest of abused women when they fight back
(Reporter: Jarnling)

Presenter: Colleen Lundy
Professor, School of Social Work
Carleton University
1125 Colonel By Drive
Tel: 520-4399
Fax: 520-7496
Email: clundy@ccs.carleton.ca

Topic: Advocacy intervention with Abused women and training with peer counsellors

(Reporter: Sandberg)
Presenter: Dora Tam

Topic: Gay men who are charged with spousal assault

(Reporter: Oulis)
Presenter: Neil Slattery

**10:30 - Workshop with Michael Kaufman,
12:00 founder of the White Ribbon Campaign**

Topic: A Framework for effectively working with men and boys for preventing violence against women and with men who use violence

Location: Carleton University
Dunton Tower 2017

**12:00 - Lunch
13:00**

**13:00 - Workshop with Michael Kaufman (Cont'd)
16:30**

Wednesday, April 26, 2006

09:00 - 12:00   **Topic: Catholic Family Services of Ottawa**
(Reporters: Qvarnqvist and Stenvall)

Presenters: **Mark Holmes**
   Rachel Maillet
   Lynn Urquhart
   Nicole Andrew Rheaume
   Anne Wilson
   Nicole Lafond
   Marie Renee Bernagene

Location: Catholic Family Services of Ottawa
219 Argyle Avenue, 3rd Floor

Contact: Mark Holmes
Tel: 233-8478
Email: mholmes@newdirectionsottawa.ca

12:00 - 13:00   **Lunch**

13:00   Rita Gratton will meet the delegation in the lobby of the **Brooke Claxton Building of Tunney's Pasture** , and will accompany them to room 0115C.

13:00 -   **Topic: Correctional Service of Canada**

14:30
   - programs for male perpetrators of domestic violence
(Reporter: Jansson)
Presenter: Natalie Gabora
   Tel: 947-0586
   Email: gaborarothnj@csc-scc.gc.ca

14:15 - 14:30   **Health break**

14:30 - 15:30   **Topic: Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect**

(Reporter: Väisänen)
Presenter: Lil Tonmyr
   Senior Research Advisor
   Family Violence Prevention Unit
   Healthy Communities Division
   Centre for Health Promotion

15:30 - 16:30   **Topic: National Clearinghouse on Family Violence, and Family Violence Initiative**

(Reporter: Boija)

Presenter:

Stephanie A. Wilson
Head, Family Violence Prevention Unit
Healthy Communities Division
Centre for Health Promotion
Public Health Agency of Canada

Tel: 957-2939

Cecilia Van Egmond, Manager,
Family Violence Prevention Unit

Contact: Alisa Prince Campbell
Policy Analyst
Family Violence Prevention Unit
Tel: 946-1131

Thursday, April 27, 2006

8:45   The delegation will travel to Summerset Community Centre,
55 Eccles Street.

09:00 - 11:00   **Topic: Interval House**
(Reporter: Blombergsson)

- Overview of services offered
  - Connections to the community
  - Questions and Answers

11:00 - 11:45   **Delegation will be taken in groups of 10 to visit Interval House**

Contact: Karen MacInnis-Williams
Executive Director
Interval House

Tel: 235-8511

Email: ihouse@bellnet.ca (Erin Lee Todd)

12:00 - 13:00   **Lunch**

Rita Gratton will meet the delegation in the lobby of the LCDC Building #6, corner of Holland Avenue and de l'Églantine in Tunney's Pasture

13:00 - 14:30   **Topic: First Nations Child & Family Caring Society**
(Reporters: Högling and Ali)

Contact: Cindy Blackstock

Executive Director
First Nations Child & Family Caring Society
Tel: 230-5885
Email: cblackstock@fncfcs.com
Website: www.fncfcs.com

14:30 - Health break
14:45

14:45 - Topic: National Organization of Immigrant &
16:00 Visible Minority Women of Canada
(Reporter: Yetkin)
Contact: Dr. Anu Bose
Tel: 232-0689
Email: anubose@noivmwc.org

18.00 Reception at the Swedish ambassador's residence
700 Manor Avenue, Rockcliffe Park .

Friday, April 28, 2006

8:45 Rita Gratton will meet the delegation in the lobby of the **Jeanne Mance Building of Tunney's Pasture**, and will accompany them to room D701.

09:00 - Topic: Native Women's Association of Canada

10:30 (Reporter: Stenvall)
Presenter: Sherry Lewis
Executive Director
Native Women's Association of Canada

Contact: Neegan
Executive Assistant
Tel: 722-3033
Email: neegann@nwac-hq.org

10:30 - Health break
10:45

10:45 - Topic: Royal Canadian Mounted Police
12:00 (Reporters: Sörlien and Tapper)
Contact: Sargeant Joanne Fraser

Tel: 991-5528

Email: Joanne.fraser@rcmp-grc.gc.ca

12:00 - Lunch - Jeanne Mance Cafeteria
13:00

13:00 - Topic: Regional Coordinating Committee to End Violence
14:15 Against Women

(Reporters: Fernqvist and Wintzell)

Contact: Diana Davis

Tel: 725-3601 ext. 105

Email: rceevawottawa@rogers.com

14:15 - Topic: Immigrant Women's Services

15:15 (Reporter: Sandberg)

Contact: Lucya Spencer, Executive Director

Tel: 729-3145

Email: infomail@immigrantwomenservices.com

15:15 - Health break
15:30

15:30 - Topic: Visible minorities

16:30 (Reporter: Jarnling)

Contact: Melpa Kamateros, Shield of Athena

Tel: (514) 274-8117

Email: basf.melpa@bellnet.ca

Saturday, April 29, 2006

Depart from Ottawa